

Barbie Filmine Feminist Kuramlar Bağlamında Göstergebilimsel Bir Değerlendirme

A Semiological Evaluation of the *Barbie* Movie in the Context of Feminist Theories

Hilal Taşkın¹
Ayda Sabuncuoğlu İnanç²

ARAŞTIRMA MAKALESİ / RESEARCH ARTICLE

Gönderim Tarihi: 01.05.2024 | Kabul Tarihi: 03.06.2024

Özet

Kadın ve erkeklerin toplumda sahip oldukları roller kültürel özellikler çerçevesinde şekillenmektedir. Kadın ve erkeklerden beklenen davranış normları sahip olunan kültür şemsiyesi altında toplumsal cinsiyet kodları olarak varlık göstermekte ve nesiller boyu bilinçli ya da bilinçsiz şekillerde sürekliliğini korumaktadır. Kadınların uyması gereken fiziksel normlar, korunmaya ve yönetilmeye muhtaç bir konumda inşa edildiği ataerkil toplum yapısında erkek; koruyan, kollayan, yöneten, yönlendiren ve karar veren olarak resmedilmektedir. Ev işleriyle özdeşleştirilen kadının, temizlik yapmak, üremenin devamlılığını sağlamak ve çocukların bakımını üstlenmek gibi rollerle kodlandığı gözlemlenmektedir. Kadın ve erkek rollerinin nesiller boyunca aktarımı sağlayan unsurlardan biri de medya olarak görülmektedir. Reklamlar, filmler, çizgi filmler başta olmak üzere kadın ve erkeğin konumlandırıldığı pek çok kurgu, izleyen bireylerin kendi hayatlarıyla özdeşleştirdiği karakter ve olaylar yoluyla toplumsal yapıyı da şekillendirmeye devam etmektedir. Özellikle çocuklar tarafından öğrenilen cinsiyet rolleri yaşamın farklı alanlarında etkisini göstermektedir. Yapılmış olan bu çalışmada feminist bir perspektiften 2023 yılında vizyona girmiş olan *Barbie* sinema filmi incelenmiştir. Toplumsal cinsiyet kodlarının tespit edilebilmesi için film, içerik analizi ve göstergebilim yöntemleriyle analiz edilerek anlamlandırılmıştır. Filmde ataerkil toplum yapısının kadın üzerindeki hakimiyet kurma, fiziksel standartlar koyma, özgürce karar vermesine engel olma ve ev yaşamıyla özdeşleştirme yönleri eleştirilmiş olup anaerkil ve ataerkil toplumsal yapı düzenlerinin süreç içerisinde devinim halinde olduğu, özgür birer birey olma yolunda, kadınların aktif olarak katılabildiği dengeli bir toplum yapısının sağlanması gerektiği mesajının verildiği tespit edilmiştir.

Anahtar Sözcükler: *Barbie*, oyuncak bebek, film, cinsiyet, toplumsal cinsiyet kodları

Abstract

The roles of men and women in society are shaped within the framework of cultural characteristics. The behavioral norms expected from men and women exist as gender codes under the umbrella of the culture and maintain their continuity consciously or unconsciously over generations. The physical norms that women must comply with are men in the patriarchal social structure where they are built in a position in need of protection and management; He is depicted as protecting, protecting, managing, guiding and deciding. It is observed that women, who are identified with housework, are coded with roles such as cleaning, ensuring the continuity of reproduction and taking care of children. Apart from these roles, the man is transferred with the dominant role associated with the world outside the home. Media is seen as one of the elements that ensure the transfer of male and female roles across generations. Many fictions in which women and men are positioned, especially advertisements, films and cartoons, continue to shape the social structure through the characters and events that the viewing individuals identify with their own lives. Gender roles, especially those learned by children, have an impact on different areas of life. In this study, the *Barbie* movie, released in 2023, was examined from a feminist perspective. In order to determine gender codes, the film was analyzed and interpreted using content analysis and semiotics methods. In the film, the aspects of the patriarchal social structure dominating women, setting physical standards, preventing them from making free decisions and identifying them with home life are criticized, and a balanced society in which matriarchal and patriarchal social structure orders are in motion in the process and women can actively participate in becoming free individuals is aimed. It has been determined that the message that the structure must be ensured is given.

Keywords: *Barbie*, doll, movie, gender, gender code

¹ Arş-Gör., İstanbul Rumeli Üniversitesi, hilalkarakas0@gmail.com, Orcid: 0000-0003-0132-4827

² Doç. Dr., Sakarya Üniversitesi İletişim Fakültesi, aydainanc@sakarya.edu.tr, Orcid:0000-0003-4999-9663

Giriş

Kadın ve erkekler sahip oldukları özellikler çerçevesinde toplumsal yaşamı meydana getirmektedir. Paylaşılan ortak değerler kültürel unsurların inşasını sağlarken bireylerin birbirinden farklı kişisel özelliklere sahip olabildiği gözlenmektedir. Karakteristik ayrımlarla birlikte toplum tarafından bireylere yüklenen roller olduğu da izlenmektedir. Kadın ve erkeklerin yerine getirmesi gereken eylemlerin sınırlarını kendilerine yüklenen roller belirlerken değişen kültürel yapılar bağlamında rollerin de değişkenlik gösterdiği gözlemlenmektedir. Ataerkil toplum yapılarında kadınların pasif bir konumda ev hayatıyla özdeşleştirildiği, duygusal yanının erkeklere göre daha baskın olduğu, fiziksel olarak sağlaması gereken güzellik normları olduğu, yöneten değil yönetilen olabildiği kabullerinin varlığını koruduğu görülmektedir. Yine aynı toplumsal yapı bünyesinde bulunan erkeklerin ise yöneten konumunda iş hayatıyla, evin dışında konumlandırıldığı, hakimiyet kuran, mantığıyla hareket eden rollerle donatıldığı biline gelmiştir.

Yaşanan sosyo-ekonomik ve teknolojik gelişmelerle değişen toplumsal yapılarla birlikte kadınlara yüklenen rollerin de değişmeye başladığı gözlenmektedir. Modernizm ve sonrasında etkili olmaya başlayan postmodernizm dönemlerine denk gelen feminist düşünce akımlarının da kadının toplum içerisindeki rollerini şekillendirmeye hizmet ettiği diğer bilinenler arasındadır. Kadının iş hayatına adım atması, erkeklerle benzer hak ve özgürlüklere sahip olmaya başlaması toplumsal cinsiyet kodlarının sınırlarını gözlemlememiz hususunda da önemli ibareler olarak görülmektedir.

Literatür incelendiğinde, feminizmin tarihsel gelişimi, feminist metodoloji üzerine tartışmalar, liberal feminizm, feminizm teorileri, İslamcı feminizm, dijital feminizm, üçüncü dünya ülkelerinde feminizm, reklam filmlerinde toplumsal cinsiyet, medyada feminizm, sosyal medyada kadın, feminist gruplar, çizgi romanlarda ve filmlerde kadının temsili, postfeminizm, femvertising, sinemada feminizm, feminist eleştiri, toplumsal cinsiyet, film sektöründe kadınların çalışma alanı bulması konularında araştırmaların ortaya konduğu gözlenirken feminizm odağında yapılmış olan çalışmalardan bir kısmı şöyle sıralanabilmektedir: Taş, 2016; Güçlü, 2012; Çelik, 2016; Altınbaş, 2006; Dikici, 2016; Güç, 2008; Alikılıç ve Baş, 2019; Özüdoğru, 2018; 2003, Sancar; Heper, 2014; Alptekin, 2008; Ersoy Çak, 2010; Gedik, 2020; Kaya, 2018; Şen ve Kök, 2017; Tekvar, 2017; İlhan, 2014, Güngör, 2021; Şener, 2019; Nas, 2015; Tor Kadioğlu, 2021; Araslı, 2021; Adalı Aydın ve Aydın, 2021; Dinç Kırılı ve Tan Çakır, 2021; Ünlükaya, 2021; Er Özden ve Özden, 2020; Erdoğan, 2022; Sarı, 2013; Çabuk, 2012; Hülür ve Kalafat Çat, 2018; Çiftçi ve Serçelik, 2021; Yıldız, 2021; Adalı, 2023; Erdoğan, 2009; Kula Demir ve Yiğit, 2013; Krom, 2014; Adalı Aydın, Ügümü Aktaş ve Aydın, 2022; Çalış Kurtçu, 2023; Inceoğlu, 2015; Biryıldız, 2014; Yanat Bağcı, 2021; Öztürk, 2000; Basmacı, 2021; Baydar, 2015; İlbuğa, 2018; Budak ve Yaşartürk, 2023; Diken Yücel, 2022; Özkent, 2021; SepetCi, 2021; Atakav, 2019; Rothman, Powers ve Rothman, 1993; Monaghan, 2023; Becker, Thomas ve Cope, 2016; Lauret, 2008; Sutherland ve Feltey, 2017; Bouclin, 2009; Natasya, 2022; Bacchilega, 1997; Hooks, 2020; Cemiloğlu, 2021; Çimen, 2023; Işıl Çobanlı Erdönmez, 2023.

Yapılması planlanan bu çalışma ile 2023 yılında yayınlanan *Barbie* filmindeki cinsiyet kodlarının tespit edilmesi amaçlanmıştır. Feminist bir perspektiften, içerik analizi ve göstergebilim yöntemleri olmak üzere iki adımlı bir şekilde yapılacak olan çalışmada; öncelikle filmin izlenmesiyle içerik analizinden faydalanarak cinsiyet kodları belirlenecek olup ardından göstergebilim yöntemiyle elde edilen verilerin anlamlandırılması sağlanacaktır. Filmin bütünü iki defa izlenerek incelemelerin sağlanacağı çalışmada, kadın-erkek kodları dışındaki diğer hususlar inceleme alanı dışında bırakılmıştır.

1. Toplumsal Cinsiyet ve Feminizm

Toplumu oluşturan bireyler, ortak kültürel değerler etrafında birliktelik unsurunu sağlarken kişisel özellikleriyle birbirinden ayrılan yönlerini ortaya koymaktadır. Bireylerin sahip olduğu yaş, cinsiyet, eğitim, gelir ve daha çok çeşitli demografik özellikleri diğer bireylerden farklılaşan yönleri olarak örneklendirilebilmektedir. Sıralanmış olan kişisel bilgiler arasında bulunan cinsiyet kavramının biyolojik ve toplumsal bağlamda farklı karşılıklara sahip olduğu bilinmektedir.

TDK (2023)'ye göre "Bireye, üreme işinde ayrı bir rol veren ve erkekle dişiği ayırt ettiren yaradılış özelliği; eşey, cinslik, seks" şeklinde açıklanan cinsiyet kavramı; 1968'de ilk kez Robert Stoller tarafından *Sex and Gender* adlı çalışmasında cins ve cinsiyet kavramlarının birbirinden farklı olduğu yönünde açıklanmıştır. Yazar, cins kavramını sahip olunan biyolojik özellikler üzerinden ifade ederken cinslere toplum tarafından verilmiş olan roller şeklinde anlatmaktadır (Stoller 1968). 1940'lerde farklı şekillerde ilk cinsiyet tanımları yapıldığı gözlemlenmekle birlikte kavramsallaştırılması aşamasının Stoller ve Oakley'in çalışmalarıyla temellendirildiği söylenebilirken; Ann Oakley *Sex, Gender and Society* adlı 1972 yılında yayınlanan çalışmasında cinsiyetin toplumsal yönünü açıklayarak toplumsal cinsiyet kavramını ortaya koymuştur (Marshall, 1999, s. 98). Aynı zamanda Oakley (1985, s.16) cinsiyetin sadece cinsel organlar ve doğurganlık üzerinden anlaşıldığını fakat cinsiyetin kültürle ilişkili olduğunu belirtmektedir. Yazarın altını çizdiği bir diğer husus, kültürel etkenler çerçevesinde ortaya konan toplumsal cinsiyet tutumlarında, eril ve dişil olarak toplumsal bir sınıflandırmanın yapıldığı olmuştur.

Diğer yandan Foucault (2010, s.10-20) cinselliğin insan hayatından bağımsız tutulamayacağını belirtirken; kadın ve erkekler tarafından farklı anlamları nitelemekle birlikte soyun devamlılığı hususunda her iki cins için de ortak niteleyici yanları olduğunu açıklanmaktadır. Yazar aynı zamanda çalışmasında cinsiyet ile iktidar arasındaki ilişkiye dikkat çekmektedir. Bu noktada yazarın çalışmasında, toplumu inşa etme sürecinin cinsel roller üzerinden gerçekleştirildiği söylenmektedir. Ortaya konmuş olan bu bilgilerden hareketle, kadın ve erkeklere yüklenen rollerin zaman ve mekan unsurları kapsamında değişikliğe uğrayabildiği gözlenebilmektedir. Demirgöz (2004, s. 15-28) kadına ait rollerin ataerkil toplum yapılarında ev ve ev işleriyle ilişkilendirildiğini ortaya koymuştur. Anne ve eş olma rolleriyle sınırlandırılan kadın hayatına dair; eğitim alma, iş sahibi olma, kendi maddi gelirini elde etme hakları konusunda engelleyici bir rol dağılımı benimsendiğine işaret edilmiştir. Ev hayatı üzerine rol ve sorumluluklar yüklenen kadın cinsiyetinin ataerkil toplum yapısı içerisinde ikincil bir konuma yerleştirildiği söylenebilmektedir. Aydınlanma Çağı'yla birlikte bu konumlandırmayı değiştirmek adına feminizm çalışmalarının ortaya çıktığı görülmektedir (Kartal, 2016, s.70). Yazar feminizmin, kadınların her alanda rol alması gerektiği görüşü çerçevesinde varlık gösterdiğini ifade etmektedir. Kadının topluma ve iş hayatına katılımını açıklayan neo-klasik, marksist yaklaşımların ardından, feminizmin etkisiyle feminist çözümlere izlemiştir. Feminist çözümlere göre, ataerkil sistem ile kapitalizm arasında bir ilişki kurulmaktadır. (Donovan, 2007, s.154-155; Molyneux, 1992, s.92-93). Yazarlar, kapitalist sistemdeki denetleme isteğiyle erkeklerin kadınları denetleme isteği arasında bir benzeşim kurmuştur. Her iki unsurun, aynı anda ortadan kalkmasıyla kadına hükmetme isteğinin yok olacağına dikkat çeken araştırmacılar, yalnız kapitalizmin veya yalnız erkek hakimiyetinin ortadan kalkmasının kadının evle ilişkilendirilen pasifize edilmiş hayatını çözüme kavuşturmayacağını söylemişlerdir. Ataerkilliği tanımlayan Hartmann (2006) ise kadınların üzerinde hakimiyet kurmak isteyen bir sisteme işaret etmektedir. Ataerkil yapının ekonomik niyetlerle oluşturulduğu ifade eden yazar, istenen hakimiyet kurma sürecinde, hiyerarşik ve dayanışma halinde bir erkek yapılanması meydana geldiğini belirtmektedir.

Toplum içerisinde kadın cinsiyetinin durumu üzerine İmançer (2006, s.122), her zaman tanımlanmış cins olarak ait olunan kültürel unsurların teşhir edildiği baskının bölümü olarak açıklamaktadır. Coward (1993, s.85) ise kadınlar üzerinde oluşturulan baskının, eski dönemlerde din, aile ve toplum kaynaklı geliştiğini belirtmekle birlikte günümüzde medyanın bu görevi üstlendiğine dikkat çekmektedir. Kadının fiziksel görünümüyle ilgili oluşturulan kıstasların, kadını pasifize ettiği, erkeği karar verici ve yönlendirici bir konuma getirdiği yazar tarafından ortaya konan diğer hususlar olmuştur. Bu noktada, kadının kendisiyle meşgul olması yönünde oluşturulan bir zorunluluğun varlığı da gözlemlenmektedir. Bu bağlamda kadınlar ne yapması gerektiği, nasıl davranması gerektiği, ne giymesi gerektiği, beden ölçülerinin nasıl olması gerektiği gibi gerektiği gibi mecburiyetleri sağlamak zorunda hissedeabilmektedir. Çobanlı Erdönmez (2023) bilim insanı Madam Curie'nun yaşamış olduğu dönemde ataerkil yapının dayatmış olduğu toplumsal cinsiyet kodları çerçevesinde meslek hayatında ona yaşatılan sıkıntılara çalışmasında işaret etmiştir. Çimen (2023) ise *Cléo'nun İzinden* adlı çalışmasında ana

kahramanın feminen kabullerden sıyrılışının temsilin medyadaki yansımalarına çalışmasında yer vererek toplumsal cinsiyet kabullerinin değişebilirliğini ortaya koymuştur.

Kadınlar üzerinde oluşturulan hakimiyetin yok edilmesi adına yapılan çalışmalar feminizm hareketi olarak gözlemlenmiştir. Özüdoğru (2018, s.304) birinci dalga olarak isimlendirilen ilk feminist hareketlerin kamusal alanda eşitlik ve vatandaşlık hakları ekseninde; ikinci dalganın gözlemlendiği 1960'larda hareketlerde kadının evle olan ilişkilendirmesi, cinsiyet eşitliği, kadın bedeni ve anne olma rolleri üzerine mücadeleler verilirken; üçüncü dalga olarak geçen hareketlerde ise kadınların kişisel özellikleri ve tercihleri hususunda çalışmaların yürütüldüğünü ortaya koymuştur. Ortaya konmuş olan konu başlıkları, kadınların çeşitli sebep ve faktörlerle birçok konuda himaye edilmeye çalışıldığı çıkarımına imkan sağlamaktadır.

Erkek ve kadın cinslerinin toplum nezdinde sahip olduğu farklı konumlandırmalarının yansımalarını görmekte mümkündür. Renklere yüklenen anlamlar bu hususta verilecek örneklerdendir. Mavi ve pembe renklerine yüklenen anlamlar pembenin kız çocuklarıyla özdeşleştirilirken, mavi erkek çocuklarıyla ilişkilendirilegelmiştir (Uzun, 2022).

German (2006) kadınların eğitim durumlarının gelişmesi, iş hayatındaki rollerin değişmesi, 1960'lı yıllarla birlikte siyasi hayatta yaşanan gelişmeleri, feminist hareketleri oluşturan üç temel faktör olarak nitelendirmektedir. Heywood (2007) feminizmi, kadınların toplum içindeki rollerinin geliştirilmesi anlamında gelişen modern bir kadın hareketi olarak açıklamaktadır. Feminist kuramcıların kadın erkek arasındaki rollerdeki eşitsizliği sorguladığı gözlemlenirken; sosyalist feminizm ataerki kapitalizmi eleştirirdiği, Marksist kuramdan ve radikal feminizm perspektifinden faydalandığı izlenmektedir. Juliet Mitchell toplumsal cinsiyetin, kapitalist ilişkiler tarafından düzenlenen ekonomik ve ataerki sistem olarak bilinçaltı seviyesinde ayrı ayrı incelenmesine işaret etmektedir (Mitchell 1975'ten aktaran Özdemir 2017, s.397) Yazar, üretim, yeniden üretim, cinsellik ve toplumsallaştırma şeklinde kadınların hayatını baskı altına alındığını ve biyolojik zayıflıklarının üstünde toplumsal yapıların inşa edildiğini ortaya koymaktadır. Aynı zamanda oluşan sosyal yapıların kadınların bilinçaltını etkisi altına alarak kadınlık ideolojisinin meydana gelmesi ve zamanla doğallaşarak kültürel bir anlam kazanması olarak açıklanmaktadır. Heidi Hartmann ise erkeğin evdeki kadın ve çocuğun rollerini kontrol etme sürecinin kapitalizmden önce gelişmeye başladığını zamanla hiyerarşik bir düzene oturduğunu belirtmektedir (Hartmann 1979'dan aktaran Özdemir, 2017, s.397). Yazar, devletin gelişmesiyle özel ve kamusalın ayrışması ve ekonomik sistemin gelişmesi erkeğin kadın emeğini kamusal alanın ayrışması ve ekonomik sistemin gelişmesinin erkeğin kadın emeğini kontrol etmesi sorununu ortaya çıkardığını ifade etmektedir.

Hartmann ve Mitchell gibi iki sistemli kuramı çerçevesinde feminizmi açıklayan sosyalist feministler toplumsal cinsiyet eşitsizliğinin, ataerki sistem ve kapitalizmin birbirinden ayrıştırarak incelenmesi gerekliliğini ortaya koyduğu bilinmektedir. Diğer yandan Einsenstein ve Young gibi sosyalist feministlerin İki Sistemli Kuramına karşı kadının ikincil konumunu, ataerki yapı ve kapitalizmi birlikte ele alarak değerlendirdiği gözlenmektedir.

Feminize dair ortaya konan bir diğer perspektif biyolojik kuram olmuştur. Noam Chomsky, Jean Piaget, Edward Wilson, David Buss başta olmak üzere insanların sahip olduğu biyolojik özelliklerin davranışları üzerinde etki ettiği bakış açısı ortaya konmuştur. Buss (1995, s.164)'e göre ise doğuştan gelen özellikleri sebebiyle kadın ve erkek bireyler farklı zorluklarla karşı karşıya kalmakta bu sayede toplumsal rolleri farklı biçimlerde gelişmektedir. Yazar kadın ve erkeğin sahip olduğu fiziksel farklar sayesinde oluşan rollerle psikolojik kabullere dönüştüğüne işaret ederken bu durumu evrimsel psikoloji olarak nitelendirmektedir. Biyolojik bakış açısına göre üreme yeteneğinin varlığı ve toplu yaşama geçiş süreciyle birlikte erkeğin evin dışındaki kadının ise ev içindeki yaşamla sorumlu hale gelmesine ortam hazırlamıştır. Takip eden süreçte, yaygınlaşan çekirdek aile formu, erkeğin fiziksel gücünü göstermesi gereken durumların azalmaya başlaması ve doğum kontrol yöntemlerinin geliştirilmesiyle birlikte kadın

ve erkek arasındaki rol dağılımlarının farklılaşmaya başladığı ortaya konmaktadır (Wood ve Eagly, 2002, s.721; Güldü ve Kart 2009, s.101).

Sosyal Rol Kuramı'na göre ise göre cinsiyetlerine özgü psikolojik eğilim ve roller doğuştan sahip olunan özellikler olarak kabul edilmemektedir. Kadın ve erkekler arasındaki farklılıkların oluşmasında sosyalleşme durumları etkili olarak kabul edilmektedir (Schmitt, 2003, s.309-312). Kurama göre toplum içerisinde sahip olunan beklentilerin, kadın ve erkeklerin davranış ve rollerini şekillendirme noktasında etkili olduğu belirtilmektedir. Biyolojik ve sosyal etkilerin Etkileşimsel Model Kuramı çatısı altında açıklandığı görülmektedir. Deaux ve Major (1987, s.369) algılayan, aktör ve ortam bileşenlerinin davranış kalıbını oluşturduğunu ifade etmektedir. Kuram çerçevesinde cinsiyete bağlı davranış kalıplarının pek çok değişkenle şekillendiğine vurgu yapılmaktadır. İçinde bulunulan ortam ve durumlardan etkilenebilen esnek bir cinsiyet rol dağılımı olarak model ortaya konmaktadır. Modelde altı çizilen bir diğer husus; biyolojik cinsiyetin doğuştan toplumsal cinsiyetin zamanla oluştuğu görüşü olarak açıklanmaktadır. Demirbilek (2007, s.20) tarafından modele göre kimlik duygusuyla oluşan toplumsal cinsiyet kalıplarında kadının pasif, erkeklere bağımlı ve daha az dominant özellikler yönünde; erkeklerin daha bağımsız ve girişken olma yönünde özelliklere yönlendirildiği ifade edilmektedir. Bu durumda, Deaux ve Major'un toplumsal cinsiyet inanç sistemi olarak nitelediği bir toplumsal yapı oluşmakta olup bu yapının gerektirdiği şekilde davranmayan bireylere karşı ayıplama, dışlama gibi davranış sistemlerinin uygulandığı ifade edilen bir diğer önemli nokta olmaktadır.

Albert Bandura'nın Sosyal Öğrenme Kuramı'yla da açıklanabilen toplumsal cinsiyet kalıpları, taklit edilerek ve öğrenilerek insan hayatına dahil edilmektedir. Bir diğer hakim bakış açısının Sosyal Baskınlık Kuramı olduğu ifade edilmektedir. Bu kuramda ise hakimiyet kuran grupların etkileri oranında toplumsal roller dolaylı olarak cinsiyet rollerinin geliştiği anlaşılmaktadır. Kurama göre toplumdan topluma değişen grupların özellikleri cinsiyet rollerinin de değişkenliğini meydana getirmektedir (Pratto vd. 2006, s.273). Bu durum da farklı toplumlarda erkek ve kadınlar arasındaki eşitsizliğin farklı seviyelerde seyredebileceği anlamını taşımaktadır.

Marksist Kuram'a göre ise toplumsal cinsiyet, kadınların ikincil bir konumda ve ekonomiyle ilişkilendirilmesi üzerinde açıklanmaktadır. Engels (2003, s. 60-64) kurama evlilik kavramını inceleyerek yaptığı katkıda; evliliğin cinsler arasındaki en belirgin rol farklılıkların temelini oluşturduğu ifade etmektedir. Yazara göre evlilik, kadının hizmet görevleri bulunan, tek eşli olması gereken, ailenin ve soyun devamlılığını sağlama sorumluluklarının yüklendiği bir kurum olarak açıklanmaktadır. Çakır (2008, s.190)'e göre erkek egemenliğinin işaretleri olarak yorumlanabilen bu sorumluluklar, kadın bedenini, cinselliğini ve kimlik yapısını denetleme mekanizması olarak da görülmektedir. Medyada da kadının temsiliyle ilgili de çeşitli bakış açılarından var olduğunu görülmektedir. Bakış açılarından birinin reklamcılarının kadın temsiliyi ortaya koyma noktasında eleştirilmesi olarak gözlenmektedir. Bu perspektife göre, kadın uygunsuz ve aşağılayıcı bir kalıba sokulmak suçuyla reklamcılık sektörü ile karşı karşıya kalmışlardır (Patterson vd., s.2009). Televizyon reklamlarında kadın temsiline dair Craig ise; kadının temizlik, çocuğun bakımı, yemek yapımı, ev ve aile hayatı gibi süregelen rollerle ilişkilendirildiğini belirtirken kadın bedeninin sahip olması gereken güzellik kriterleri çerçevesinde sunumunun yapıldığını ortaya koymaktadır (Craig, 1992).

2. Metodoloji

Bu kısımda araştırmanın amacı, örnekleme ve yöntemi açıklanacaktır.

2.1. Araştırmanın Amacı

Bu çalışma *Barbie* sinema filminde sunulan toplumsal cinsiyet kodlarının tespit edilerek anlamlandırılması amacıyla yapılmaktadır. Bu kapsamda sinema filmindeki karakterler, olay örgüsü ve izleyiciye sunulan görseller üzerinden verilen toplumsal cinsiyet mesajları analiz edilerek yorumlanacaktır.

2.2. Araştırmanın Evrem ve Örneklemi

Toplumsal cinsiyet kodlarının araştırılabileceği pek çok yapım olduğu kabulüyle birlikte *Barbie* filmi örneklem alanı olarak seçilmiştir. Romantik komedi türünde bir film olması sebebiyle çalışmanın evrenini romantik komedi türündeki filmlerin oluşturduğunu söylemek mümkündür. Bu evrenin genişliği ve inceleme zorluğu göz önünde bulundurularak sınırlandırılmaya gidilmiş olup, *Barbie* teması çerçevesinde yapılan filmler (çizgi film, seriler, animasyon) çalışmanın evreni olarak seçilmiştir. Ölçüt örnekleme yönteminden faydalanılarak yapılması planlanan incelemelerde; kadın-erkek cinsiyet kodları araştırılacak olup, filmdeki diğer unsur ve konu başlıkları çalışma dışında tutularak sınırlandırmaya gidilmiştir. Ölçüt örnekleme yöntemi, önceden belirlenmiş olan ölçütlerin özellikleri taşıyan durumlarının bütünü üzerinde çalışılması olarak açıklanmaktadır (Başaran, 2017). Diğer yandan Marshall (1996) tarafından ise ölçüt örneklemede önemli olduğuna işaret ettiği fayda unsuru, seçilecek olan durumların bilgi verme açısından zengin olması olarak belirtilmektedir. Yazarlar tarafından ortaya konmuş olan faydalar, derinlemesine, bütüncül ve zengin veri içeriğine ulaşılması amaçları öncülüyle örneklem yönteminin belirlenmesinde rol oynayan unsurlar olmuştur.

2.3. Araştırmanın Yöntemi

Barbie filmi iki aşamalı şekilde içerik analizi ve göstergebilim yöntemlerinden faydalanılarak incelenecektir. Filmin cinsiyet mesajlarının tespit edilmesi aşamasında filmdeki cinsiyet kodları içerik analizi yöntemiyle not edilecektir. Görsel ve ses öğeleri olmak üzere iki temel başlık altında gruplandırılacak olan cinsiyet mesajları Ferdinand De Saussure'ün gösteren-gösterilen; Roland Barthes'ın yan anlam-düz anlam kuramları çerçevesinde göstergebilimsel analiz ile yorumlanarak anlamlandırılacaktır. Eco (1976, s.7) göstergebilimin sistemli bir düşünme edimi varsayan yapısına işaret ederken gösterge olarak işaret edilen her tür göstergeyle ilgilendiğini ortaya koymuştur. Yönteme dair yapılan bir diğer değerlendirme ise işlevselliğinden dolayı bilimlerin hemen hemen hepsiyle etkileşim halinde olma yönü olarak görülürken bu özelliği sayesinde her türde incelemeye imkan sağlamakta olduğu yönündedir (Kalelioğlu, 2021, 191). Yazarın yönteme dair kapsayıcılığıyla birlikte altını çizdiği bir diğer nokta devingenliği olmuştur. Sinema filmi, tiyatro oyunu gibi sanatın performans ağırlıklı türlerinde bütünlüğünün sağlanabilmesi için devinimsel göstergelerin olduğu şeklinde açıklanan bu yönü, anlık performans göstergelerinden anlamlı bir dizilişle bir anlam evreni oluşturulduğu şeklinde açıklanmaktadır. Barthes (1979, s. 88) tarafından Saussure'nin dil ile ilgili yaptığı göstergelere dair yapmış olduğu tanımlamaları yan anlam/düz anlam karşıtlığı şeklinde genişletilmiş olan göstergebilim yöntemi; edebiyat, sinema, tiyatro, resim, dans başta olmak üzere sanatın daha pek alanında yapılan incelemelerin yan anlamlarla derinlik kazanmasına imkan sağlamaktadır.

2.4. Araştırmanın Bulguları ve Değerlendirme

Baştan sona iki kez izlenen filmde toplumsal cinsiyet kodları kapsamında elde edilen görsel ve ses unsurları bu bölümde açıklanacaktır.

Tablo 1: Barbie Filmi Cinsiyet Kodlarının Görsel ve Ses Unsurları

Görsel Unsurlar	Ses Unsurları
-Filmin giriş sahnesinde bebekleriyle oynayan kız çocukları görülmektedir. -Evcilik oynayan kızların uykuya daldıktan sonra uyanmasıyla birlikte <i>Barbie</i> 'nin devasa bir boyutta oluşu ve arkasında güneşin doğuşunun görülmesi... -Kurak arazide, <i>Barbie</i> ile karşılaşan çocuklar ellerindeki oyuncak bebekleri parçalamaktadır.	- <i>Zamanın başlangıcından beri ilk kız çocuğu var olduğundan beri, bebekler hayatımızdadır. Ama bebekler hep adı üstünde bebek gibiydi. Onlarla oynayan kızlar sadece annecilik oynayabiliyordu. En azından bir süre yani... Annenize sorun... Ama bu durum değişti...</i>

<p>-Farklı meslekleri simgeleyen görünüşte farklı zamanlarda üretilmiş olan Barbie modelleri görülmektedir.</p>	<p><i>-Evet... Barbie her şeyi değiştirdi. Sonra hepsini baştan değiştirdi... Bütün bu kadınlar Barbie ve Barbie bütün bu kadınlar..Bu yolculuğa mayolu bir hanım olarak çıkmış olabilir ama çok daha fazlasına dönüştü. Kendi parası var, kendi evi, kendi arabası, kendi kariyeri... Çünkü Barbie istediğini yapabilir. Kadınlar istediğini yapabilir. Bu da Gerçek Dünya'da günümüzün küçük kızlarına yansdı. Kızlar kafalarına koydukları her şeyi yapabilen kadınlara dönüşebilir. Barbie sayesinde Feminize ve eşit haklara dair bütün sorunlar çözüldü. En azından Barbie'ler böyle düşünüyor. Sonuçta onlar Barbie Diyarı'nda yaşıyor, hayallerini yıkmaya ne hakkım var.</i></p>
<p>-WB logosu dâhil ev ve eşyaların pembe olması</p>	<p>-Barbie Diyarı'nın görüldüğü sahne şarkı sözleri ile desteklenmiştir. <i>-Barbie'lerle oynarken kimse onları merdivenden indirmekle, kapıdan çıkarmakla uğraşmaz. Onları alın istediğiniz yere koyarsınız.</i> ifadesi seslendirmede duyulmaktadır.</p>
<p>-Başbakan, şirket yöneticiliği, yazar, mühendis, işçi, muhabir, kameraman, gazeteci, sunucu, hemşire, doktor, astronot, pilot, hâkim, avukat olarak Barbie'lerin çeşitli sektörlerde faaliyet gösterdiği izlenmektedir. - Barbie'lerin fiziksel görünüşleri birbirinden farklı olmakla birlikte hepsi gece ve gündüz aynı evde kalmaktadır. --Barbie'lerin çeşitli iş alanlarında ödüllendirildiğinin görüldüğü sahnede, erkek bireyler çok az sayıdadır. 1 LGBTİ Barbie'nin de diğerleriyle birlikte yaşadığı gözlenmektedir.</p>	<p>Edebiyat Nobel ödülünü alan Barbie'ye, <i>-Sen neslimizin sesisin</i> denmektedir. Savunma yapan Barbie'nin <i>-Bu beni duygulandırıyor ve bunu gösteriyorum. Yani mantığımı ve hislerimi aynı anda yaşamaktan hiç mi hiç zorlanmıyorum. Ve bu benim güçlerimi azaltmıyor, onları artırıyor şeklinde konuştuğu görülmektedir.</i> -LGBTİ Barbie'nin farklı bir cinsel yönelime sahip olduğu seslendirme yoluyla anlaşılabilir.</p>
<p>-Barbie'nin hayatındaki ve vücudundaki değişikliklerden dolayı Tuhaf Barbie'ye giderek akıl danıştığı sahnede Barbie'nin ölümü sorgulamasıyla birlikte değişiklik yaşamaya başladığı öğrenilir. -Gerçek Dünya ile Barbie Diyarı arasındaki uyumsuzluğun sonuçlarından biri olarak Barbie'nin bacağındaki selülitler örneklenir. -Gerçek Dünya ile Barbie Diyarı karşılaştırılmasının yapıldığı sahnede; Barbie Diyarı'nı topuklu pembe bir ayakkabı ile Gerçek Dünya ise bir erkek terliği ile nitelendirilmektedir.</p>	<p>Tuhaf Barbie ile Klişe Barbie buluşmasında: <i>-Bu kız işte bu da bebek. İki birbirine geçmemeliler. Seninle oynayan kız üzgün olmalı ki onun düşünceleri, hisleri, insanlığı senin oyuncaklığını etkiliyor.</i> <i>-Neden üzgün olsun, her şeyi çözdük ve artık Gerçek Dünya'daki kadınların bütün kadınlar mutlu ve güçlü?</i> <i>-Bana sorarsan konunun seninle de ilgisi var. Bu iki taraflı bir iş... Birbirinize içinden çıkılmayacak kadar karışıyorsunuz, yani onu da kurtarman gerek.</i></p>

<p>-Gerçek Dünya'ya yolculuğa çıkan Barbie, Ken'in de kendine eşlik edeceğini öğrenir. Arabayı Barbie sürerken Ken'in arka koltukta ona eşlik ettiği görülmektedir.</p> <p>-Gerçek Dünya'da erkeklerin ilgisiyle karşılaşan Barbie şaşırmakta aynı zamanda sözel ve fiziksel tacize uğramaktadır.</p> <p>-Ken, Gerçek Dünyada'ki erkek egemenliğini izlediği çeşitli çevresel örnek ile karşılaşmıştır.</p> <p>-Barbie Gerçek Dünya'da ilk defa ağlamıştır, bu da onu şaşırtan bir değişim olmuştur.</p>	<p>Çevresel değişime karşı Barbie ve Ken konuşurken:</p> <p>-Barbie'nin <i>Benim bir vajinam yok. Onun (Ken) da bir penisi yok. Bizim cinsel organımız yok</i> şeklinde kendine ilgi gösteren erkeklere karşılık vermektedir.</p> <p>-Gerçek Dünya'daki erkek fazlalığını gören Barbie'ye Ken, <i>Burada sanki her şey tersine dönmüş</i> şeklinde karşılık vermektedir.</p>
<p>-Barbie kendisiyle bağı olduğuna inandığı kızı bulmak için kütüphaneye gelmektedir.</p>	<p>Barbie ile kızın karşılaştığı kütüphane sahnesinde:</p> <p><i>-İcat edildiğinden beri kadınlarda özgüven sorunu yaratıyorsun. Kültürümüzdeki yanlış şeyleri temsil ediyorsun. Cinselleştirilmiş kapitalizm, fiziksel özellikler... Sen Feminist hareketi 50 yıl geriye götürdün. Kızların tabiatındaki özdeğer duygusunu yok ettin, tüketim çılgınlığını yüceltmenle gezegeni öldürüyorsun.</i></p> <p><i>-Siz yardım etmem, sizi mutlu ve güçlü kılmam gerekiyordu.</i></p> <p><i>-Ben güçlüyüm zaten, buraya gelip kendini Barbie olarak tanıtmasan, yıllardır aklıma gelmiyordun seni faşist şeklinde konulmuştur.</i></p> <p>Ken'in kütüphane sahnesinde,</p> <p><i>-Barbie neden ataerkillikten bahsetmedi, her şeyi anlaşılan atlar ve erkekler yönetiyormuş, ben de şansımı orada arayacağım</i> cümlesi duyulmaktadır.</p> <p>Ken Gerçek Dünya'da gezinirken yaptığı iş görüşmelerinde aşağıdaki diyalogları yaşamıştır:</p> <p><i>-Erkek olmak yetmez mi?</i></p> <p><i>-Aslında şuan tam tersi.</i></p> <p><i>-Siz kesinlikle ataerkilliği hiç beceremiyorsunuz.</i></p> <p><i>-Hayır, hayır iyi beceriyoruz sadece artık daha iyi saklıyoruz.</i></p> <p>Bir diğer diyalogda Ken doktor olmak istediğini söylerken görüşme yaptığı kadın onu iş alamayacağını iletmektedir. Ken'in karşılığı ise</p> <p><i>-Ama ben erkekim</i> şeklinde olmuştur.</p> <p>Ken bu sahnede görüşmelerinin başarısız geçtiği söyleyerek,</p> <p><i>-Ataerkilliğe en baştan başlayabileceğim bir yer bulmam gerekiyor</i> sözlerini sarf etmektedir.</p>

<p>-Barbie'nin Mattel ile karşılaşmasının ardından şirkete götürülmeye çalışıldığı izlenmektedir. -Mattel'e götürülen Barbie'ye kutuya girerse her şeyin istediği şekilde değişeceği söylenmektedir.</p>	<p>Barbie Mattel çalışanlarına, -<i>Burada her şey ters. Erkekler bana eşyaymışım gibi bakıyor demektir.</i> Şirkette yöneticilerle yaptığı görüşmede Barbie, -<i>Madem buraya kadar geldim, tepedeki kadınla görüşebilir miyim, başkanınızla?</i> -<i>O ben oluyorum.</i> -<i>Finans müdürü? Operasyon müdürü? Barbie departmanı başkanı?</i></p> <p>Bu konuşma esnasında odadaki erkeklerden biri, -<i>Yetkisiz bir erkeğim bu beni kadın mı yapar?</i> şeklinde karşılık vermektedir. -<i>Yetkili bir kadın yok mu?</i> -<i>Nereye varmaya çalıştığımı anlıyorum ve buna kesinlikle alındığımı söylemek zorundayım. Biz resmen kadınlardan oluşan bir şirketiz. Başkanımız kadındı. Hatta bir tane daha olmuştu. Şeyde... Bir ara olmuştu işte... Bak gördün mü iki etti... Burada bir sürü cinsiyetsiz tuvalet var. Erkekler kadınlara bayılır. Benim annem de kadındı. Ben kadın bir teyzenin yeğeniyim. Şu kutuya girsene cadı karı...</i></p>
<p>-Barbie yöneticilerle yaptığı toplantı odasından kaçışından sonra Mattel başkanı ve bağı olan kadın ile karşılaşmaktadır. Ardından kadın, kızı ve Barbie Barbie Diyarı'na doğru yola çıkmaktır. -Barbie Diyarı'na yanındakilerle birlikte dönen Barbie, kadın ve erkeklerin yaptığı işlerin değiştiğini görür. Kadın başkan bira dağıtmakta, yüce divan üyeleri voleybol oynayan erkeklerin yanında dans gösterisi yapmaktadır. Denizkızının denizerkeğine dönüştüğü görülmektedir. Barbie diyarında yaşanan değişikliğe Ken'in Gerçek Dünya'dan öğrendiklerinin sebep olduğu anlaşılmaktadır. Barbie'nin evi ve diyarını Ken'ler ele geçirecek yönetmeye başlamıştır. Diğer yandan Mattel firma yetkilileri yaşanan düzensizliği çözüme kavuşturmak için Barbie Diyarı'na doğru yola çıkmıştır. -Barbie'ler ve Ken'ler arasında ters yönde gerçekleşen rol değişimi, Barbie'yi üzmektedir. Alkol, şiddet içeren görselleri atlar, spor, kaba davranışlar Ken'lerin dışa vurumu olarak yansımaktadır. Barbie'ler kendini Gerçek Dünya'daki rollere sahip olma noktasında yetersiz hissetmeye başlamıştır. Barbie bu</p>	<p>Gerçek Dünya'ya geldiği kadınla karşılaşan Barbie ile kız arasında: -<i>Kadınları seviyorum. Kadınlara yardım etmek istiyorum.</i> -<i>Yapma herkes kadınlardan nefret eder. Kadınlar da erkekler de... Bu hem fikir olduğumuz tek konu.</i> -<i>Bu biraz karmaşık...</i> -<i>Uyan artık anne... konuşması geçer</i> Barbie Diyarı yolculuğunda Barbie: -<i>Kadınlar en güçlü pozisyonadadır. Parayı kontrol eder, yani sizin dünyanızda erkeklerin yaptığı her şeyi bizde kadınlar yapar şeklinde bir açıklama yapmaktadır.</i> Ken diğer Ken'lere: -<i>Önce Gerçek Dünya'yı erkekler yönetiyor sandım. Sonra bir ara atlar yönetiyor diye düşündüm. Ama sonra atların erkeklerin idealleri olduğunu anladım. Herşey ama herşey erkeklerin varlığını yüceltmek için var sözlerini söylemektedir.</i> Bağı olan kadınla karşılaşan Barbie, -<i>Hiçbir şey için yeterli değilim.</i> -<i>Kadın olmak inanılmaz derecede zor. Sanki hep olağüstü olmak zorundayız. Zayıf olacaksın</i></p>

<p>hislerini paylaştığında duygusal bağ kurduğu kadın, kadınlarla ilgili uzun bir konuşma yapmaktadır. Rollerini unutan kadınlar bu uzun konuşmadan sonra kendine gelir ve Ken'lerin Barbie Diyarı'nı ele geçirme planını yok etmek için bir çalışmaya başlamaktadır. Rollerini unutan diğer Barbie'leri kurtarmak için yapılan operasyonda Ken'ler üzerinde farklı oyunlar oynanır. Ardından Ken'lerin birbiriyle savaşıması sağlanmaktadır.</p>	<p><i>ama çok zayıf değil. Zayıf olmak istediğini de söyleyemezsin. Paran olmalı ama para isteyemezsin, bu kabalık olur... Anne olmaktan hoşlanmalısın ama sürekli çocuklarından bahsedemezsin. Bir kariyer kadını olmalısın. Aynı zamanda ev kadını da olmalısın. Erkeklerin çilginca kötü davranışlarına cevap vermek zorundasın... Erkeklerle hep güzel görünmelisin... Kesinlikle yaşlanma, kabalık etme, asla bencil olma, asla yenilme, asla çizgiyi aşma. Çok zor ve kimse sana madalya takmıyor. Çok yoruldum, hem kendimi hem de diğer kadınları insanlar bizi sevsin diye üzülme çok yoruldum.</i> <i>-Ataerkil düzende kadın olmanın gerektirdiği çelişkileri dile getirerek onun gücünü elinden aldın.</i></p>
<p>- Barbie'lerin zafer kazanmasının ardından Ken'in ağladığı görünmektedir. Ken'ler Barbie'nin konuşmadan sonra kendi bireysel kimliklerini kazanmaları gerektiğine karar vermektedir. Savaş sona erdikten sonra Mattel yöneticilerinin Barbie Diyarı'na geldiği görülmektedir. Ken'ler erkek yöneticileri gördükten sonra Başkan Barbie'den kendisine yönetimde görev vermesini talep etmektedir.</p>	<p>Ken Barbie'ye, <i>-Ben özgür bir erkeğim ağlamanın acizlik olmadığını biliyorum demektir.</i> Barbie ve Ken'i dinleyenler arasındaki bir Ken, <i>-Kim olduğumuzu bilmediğimiz için birbirimizle kavga ediyor muyuz diyerek Ken'in Barbie'den bağımsız bir kimlik kazanması gerektiği şeklinde gelişen konuşmaya son vermekte ve sevinç çığlıkları duyulmaktadır.</i></p>
<p>-Barbie'nin hikâyesinin sonu sorulduğunda ise Mattel'in kurucusu diyara gelerek konuşmaya başlamaktadır. -Barbie ile Mattel kurucusu konuşmaya giderken Ken'in kıyafetinde Kenough yazdığı izlenmektedir. Bu yetersiz hisseden Ken'in kimlik bunalımının çözüldüğünün anlaşılması aşamasında bir görsel ibare olarak izleyiciye yansıtılmıştır. (İngilizce anlamından yola çıkarak böyle bir çıkarım yapılmaktadır.) -Barbie Mattel'in kurucusuyla yaptığı konuşmanın ardından insan olmaya karar verir ve ayağında düz ayakkabılarla film jinekoloğa gitmesiyle son bulmaktadır.</p>	<p>Barbie ile kurucu arasındaki diyalog şu şekildedir: <i>-İnsan olmak rahatsız edici olabilir. İnsanlar bu rahatsızlıkla başa çıkabilmek için ataerkillik veya Barbie gibi bir şeyler uydururlar tatlım, sonra da ölürsün.</i> <i>-Anlam katan insanların bir parçası olmak istiyorum, yapılan şeylerin değil. Hayal etmek istiyorum, fikir olmak istemiyorum.</i> <i>-Barbie'nin beni şaşırtacağını biliyordum ama bunu hiç beklemiyordum.</i> <i>-İnsan olmama izin verir misin?</i> <i>-İznime ihtiyacın yok.</i> <i>-Ama sen yaratıcı değil misin beni kontrol etmiyor musun?</i> <i>-Seni kızımı kontrol ettiğimden daha fazla kontrol edemem. Onun için dilediğim şeyleri senin için de diledim. Biz anneler sabit dururuz ki kızlarımız dönüp baktığında ne kadar ilerlediğini görsün.</i></p>

Yapılmış olan içerik analizinin ardından, Ferdinand De Saussure'ün gösteren-gösterilen; Roland Barthes'ın yananlam-düzanlam kuramları çerçevesinde göstergebilimsel yöntemleriyle incelenmiş olan *Barbie* filminin görsel ve ses unsurları anlamlandırıldığında şu şekilde yorumlamalar ortaya konabilmektedir:

Görsel ve ses olmak üzere iki grupta incelenen cinsiyet kodları, 11 temel maddede göstergebilimsel bağlamda anlamlandırmak mümkündür.³

Oyuncak Bebeklerle Evcilik Oynayan Kız Çocukları

Resim 1: Oyuncak Bebeklerle Evcilik Oynayan Kız Çocukları

Tablo 2: Oyuncak Bebeklerle Evcilik Oynayan Kız Çocuklarının Analizi

Gösteren	Bebekleriyle kurak bir arazide oynayan kız çocukları doğan güneşin ardından Barbie'nin gelişinden sonra ellerindeki oyuncak bebekleri parçalamaktadır.
Gösterilen	kadınların rolleri, annelik, zor şartlarla mücadele, Barbie'nin radikal bir değişikliğe sebep olması, olumsuz şartların değişmesi
Düz Anlam	Kız çocukları evcilik oynarken Barbie gelmekte ve çocuklar ellerindeki bebekleri oynamayacak bir hale getirmektedir.
Yan Anlam	Barbie, kız çocuklarından başlayarak kadınların yaşam pratiklerinde sahip olunan toplumsal cinsiyet kodlarını tamamen değiştirmiştir.

Filmin giriş sahnesinde izlenen anlarda, sadece kız çocukları evcilik oynamaktadır. Erkek çocuklarının görülmediği sahnede kadınlara atfedilen annelik, eve ait olma, pasif bir konumda bulunma gibi toplumsal kabullerin yansıtıldığı görülmektedir. Çocukların mutsuz ve isteksizce bebeklerle oynadığı sahnede doğan güneşin ardından Barbie görülmektedir. Mayolu bir kombinle kız çocuklarıyla tanışan Barbie, kadınlara kıyafet konusunda biçilmiş olan kıyafet sınırlarının dışına çıkma ve bu konuda da özgürleşme mesajlarının anlaşılmasına da imkan tanımaktadır. Barbie'nin gelişiyile mutlu olan ve hareketlenen kız çocuklarının ellerindeki bebekleri parçalayarak etrafa atması, kendi seçimleriyle hareket etme, kadının birileri tarafından yönetilme toplumsal kalıbına son verildiği şeklinde anlaşılmaktadır. Barbie'nin kız çocukları üzerindeki bu radikal değişikliğe sebep olduğunun çıkarıldığı sahnede yapılan seslendirmede duyulanlar ortaya konan yorumları destekler yönde bulunmuştur. Sahnede *Onlarla oynayan kızlar sadece annecilik oynayabiliyordu. En azından bir süre yani... Annenize sorun...* ifadesi kadınlara toplum tarafından atfedilen rollere dair direkt bilgi edinilmesini sağlarken kız çocukları üzerinden aktarılan toplumsal cinsiyet kodlarının değişmez ve seçime açık olmayan yönüne

³ Yapılan incelemelerde *Barbie* filminden görsellere yer verilecektir.

vurgu yapıldığı yönünde vurgulanmıştır. Filmde bu değişmez karanlık toplumsal kodlarda, Barbie ile radikal bir değişikliğe gidildiği mesajlarını barındırmaktadır.

Farklı Meslek ve Görünürlere Sahip Barbie

Resim 2: Farklı Meslek ve Görünürlere Sahip Barbie

Tablo 3: Farklı Meslek ve Görünürlere Sahip Barbie Analizi

Gösteren	Yan yana dizilmiş farklı meslekler ve görünürlere sahip Barbie'ler
Gösterilen	Kadınlar farklı fiziksel görünümde bulunabiliyor ve farklı sektörlerde faaliyet gösterebiliyor.
Düz Anlam	Barbie'nin pek çok farklı türü üretilmiştir.
Yan Anlam	Kadınlar toplum içinde, istediği fiziksel görünüme sahip olabilme ve istediği işi seçebilme hakkına sahip bir konuma gelmiştir.

Farklı meslek gruplarında faaliyet gösterdiği anlaşılan yan yana dizilmiş Barbie'ler üretildiği günden bu yana kadınların toplumda yaşadığı rol değişikliklerinin anlaşılmasını sağlamaktadır. Yalnızca ev ve ev işleriyle özdeşleştirilen kadınların istediği işi yapabilme, istediği fiziksel görünüme sahip olabilme özgürlüğüne kavuştuğu şeklinde yorumlanmaktadır. Yapılan bu anlamlandırmanın, arka fonda duyulan *Bu yolculuğa mayolu bir hanım olarak çıkmış olabilir ama çok daha fazlasına dönüştü. Kendi parası var, kendi evi, kendi arabası, kendi kariyeri... Çünkü Barbie istediğini yapabilir. Kadınlar istediğini yapabilir.* ifadeleriyle paralel bir anlam bütünlüğü içerisinde bulunmuştur. Kadınların erkek karakterlerin korunma, yönlendirme, hakimiyet altına alma gibi rollerinden kurtulduğunun görüldüğü Barbie temsili toplum içerisinde yaşadığı toplumsal dönüşümün yansıması olarak anlamlandırılmıştır.

Barbie Diyarı'ndaki Her Şeyin Pembe Renkte Oluşu

Resim 3: Barbie Diyarı'ndaki Her Şeyin Pembe Renkte Oluşunu Gösteren Sahne

Tablo 4: Barbie Diyarı'ndaki Her Şeyin Pembe Renkte Oluşu Analizi

Gösteren	Barbie diyarındaki her şey WB logosu başta olmak üzere evler, arabalar, eşyalar, kıyafetler, pembe renk taşımaktadır.
Gösterilen	Kadın ve erkeklerin tercih ettiği renkler farklılık göstermektedir.
Düz Anlam	Barbie bebek pembe rengi ile özdeşleştirilerek çocuklar için tasarlanmıştır. Bu sebeple onların yaşadığı yer de pembe rengi kullanılarak yaratılmıştır.
Yan Anlam	Toplumsal cinsiyet kodlarında cinsiyetlere ait renkler vardır. Pembe kadınları, mavi erkeğe atfedilen bir renktir.

WB Stüdyolarının mavi-sarı renkleriyle tasarlanmış logosunun pembe renge boyandığı görülmektedir. Filmin açılış sahnesinde görülen bu detayın ardından tanıtılan Barbie Diyarı'ndaki evler, arabalar, eşyalar, kıyafetler, coğrafi varlıkların genel itibariyle pembe renge boyandığı izlenmektedir. Pembe renginin Barbie ile özdeşleşen bir tasarımın parçası olduğu bilinmekle birlikte toplumda *kız rengi* olarak duyula gelen pembenin cinsiyet kodlarıyla ilgili bir temsil olduğu yorumlanmaktadır. Yaşanmakta olunan yerleşim yerinde Barbie'lerin kendi evleri olmasına rağmen Ken'lerin nerede yaşadığı bilinmemektedir. Barbie'ler kendilerine bir yaşam alanı yaratmıştır. Bu yaşam alanına Ken'ler girebilmekte ama sahiplik ve yöneticilik yapamamaktadır. Pembe rengin vurgulanmasının bir diğer sebebi olarak kadını toplumsal bağlamda kabullerden yola çıkarak direkt simgeleyecek başka bir rengin olmadığı düşüncesi ihtimali görülmektedir.

Barbie Diyarı'nda Barbie'lerin Sahip Olduğu Roller

Resim 4: Barbie Diyarı'nda Barbie'lerin Sahip Olduğu Roller

Tablo5: Barbie Diyarı'nda Barbie'lerin Sahip Olduğu Roller Analizi

Gösteren	Başbakanlık, şirket yöneticiliği, yazar, mühendis, işçi, muhabir, kameraman, gazeteci, sunucu, hemşire, doktor, astronot, pilot, hakim, avukat olarak Barbie'lerin çeşitli sektörlerde faaliyet göstermektedir.
Gösterilen	Kadınlar farklı meslekler icra edebiliyor.
Düz Anlam	Barbie'ler farklı sektörlerde çalışabilir.
Yan Anlam	Kadınlar toplum içerisinde kendi seçtiği mesleği yerine getirebilir bir konuma gelmiştir.

Barbie Diyarı'ndaki yaşam üzerinden örneklenen toplum yapısında kadınlar sektör ayırt etmeksizin istediği iş alanında çalışabilmektedir. Farklı iş alanlarında çalışabilme kararına sahip olan kadınlar fiziksel olarak da istediği şekilde kendini inşa edebilmektedir. Cinsel tercihini yapma hususunda da kadınların özgür birer birey olduğu LGBTİ *Barbie* üzerinden izleyiciye aktarılmıştır. *Barbie*'ler icra ettikleri iş alanlarında ödüllendirilme hakkına da sahiptir. Ödülü veren, ödülü alan ve organizasyonda rol alan herkesin kadın olduğunun görüldüğü sahnenin devamında mahkeme salonunda kadınlardan oluşan yargılama mercilerine karşı avukat *Barbie*'nin, *Bu beni uygulandırıyor ve bunu gösteriyorum. Yani mantığımı ve hislerimi aynı anda yaşamaktan hiç mi hiç zorlanmıyorum ve bu benim güçlerimi azaltmıyor, onları arttırıyor* şeklinde bir savunma ortaya koyduğu gözlenmektedir. Toplumsal rol dağılımının dönüşümünün izlenmesiyle birlikte bu ifade kadınlarla özdeşleştirilen *duygusal olma, duygularıyla hareket etme* rolüne de bir gönderme olarak algılanmaktadır. Kadınların duygusal olma özelliğine sahip olduğu ve bunun zayıflığı gösteren hakim görüşlerine karşı bir savunma niteliğinde görülen ifadeler kadınların her anlamda kendini özgürce ortaya koyabildiği bir toplumsal yapılanmaya sahip olabildiğinin anlaşılmasını sağlamıştır.

Barbie'nin Yaşadığı Bedensel Değişimler

Resim 5: Barbie'nin Yaşadığı Bedensel Değişimler

Tablo 6: Barbie'nin Yaşadığı Bedensel Değişimler Analizi

Gösteren	Gerçek Dünya ile Barbie Diyarı arasındaki uyumsuzluğun sonuçlarından bazıları olarak Barbie'nin bacağına selülitler çıkması ve ayak topuklarının yere basması görülmektedir.
Gösterilen	Kadınlık, kadın olmanın fiziksel etkileri; hayatın ciddiyet kazanması, gerçeklerle yüzleşme
Düz Anlam	Barbie'de selülit oluşmaya ve ayak topukları yere basmaya başlamıştır.
Yan Anlam	Selülit kadın cinsiyetinin fiziksel göstergelerinden biri olarak temsil edilmekte, ayak topuklarının yere basması ise duygu yoğunluğundan mantıksal çerçeveye geçiş olarak anlamlandırılmaktadır.

Filmde Barbie'nin kendinde fiziksel değişiklikler hissederek daha önce benzer sorunları yaşamış bir diğer Barbie'ye (Tuhaf Barbie) danışmaya gitmektedir. Yapılan görüşmede ayak topuklarının düzleşmesi ve selülitlerinin oluşmaya başlaması sorunları üzerine konuşulmuştur. Ölüm korkusunun takibinde bu sorunları yaşamaya başladığı tespit edilen Barbie'ye yapılan tavsiye Gerçek Dünya'ya giderek duygusal bir bağ paylaştığı kız çocuğuyla ilişkisini iyileştirmesi gerektiği yönünde olmuştur. Yaşanılan sorunlar yan anlam bağlamında incelendiğinde, ayakları yere basan bir forma dönüşen Barbie'nin gerçek hayata geçişini simgelediği düşünülmektedir. Daha gerçekçi bir davranış biçimi kazanma anlamında yorumlanan bu sorunla birlikte selülit oluşumu kadın olmanın simgesi olarak izleyiciye sunulduğu sonucuna ulaşılmıştır. Diğer Barbie'lerle birlikte ayakları yere basmayan ve selülitli bir hayat yaşayan Klişe Barbie, Gerçek Dünya ile ilgili bir sürece girdiğinde değişime uğramıştır. Bu durum evden uzaklaşan kadının dış dünyaya karşı savunmasız ve korunmaya muhtaç bir toplumsal role sahip olduğu kabulüyle örtüşen bir anlamlandırmaya ulaşılmasını sağlamaktadır. Barbie'lerin selülitli yoktur ama Gerçek Dünya'da kadınların selülitleri olur gibi bir anlam çıkarılması mümkün olmakla birlikte kadını olumlu özelliklerin ön plana çıkarılmadığı gözlemlenmiştir.

Barbie Diyarı'ndan Gerçek Dünya'ya Geçişteki Farklılıklar

Resim 6: Barbie Diyarı'ndan Gerçek Dünya'ya Geçişteki Farklılıklar

Tablo 7: Barbie Diyarı'ndan Gerçek Dünya'ya Geçişteki Farklılıklar Analizi

Gösteren	Barbie Diyarı topuklu pembe bir ayakkabı; Gerçek Dünya bir erkek terliği ile nitelendirilmektedir.
Gösterilen	Kadın ve erkeklerin tercihleri, kadın ve erkekler arasındaki farklar
Düz Anlam	Kadınlar topuklu ayakkabı giyer, erkekler terlik
Yan Anlam	Kadınlar ve erkekler birbirinden farklıdır.

Barbie (Klişe Barbie) ile Tuhaf Barbie'nin arasında geçen görüşmede Gerçek Dünya bir erkek terliği ile simgelenmiştir ve Klişe Barbie'nin yaşadığı sorunları çözüme kavuşturmak için Gerçek Dünya ile olan ilişkisini düzenlemesi gerektiği söylenmiştir. Sorunlarını çözmek üzere yola yalnız çıkan Barbie Ken'in yaptığı sürprizle yolcuğu tek başına yapmayacağını öğrenir. Gerçek Dünya'ya gitmesi için Ken'in yönlendiriciliğine ihtiyacı olduğunu duyan Barbie önce dirense de Ken'in bu teklifini kabul etmektedir. Ken ile birlikte gidilen Gerçek Dünya'da çok fazla sayıda erkekle karşılaşan Barbie'nin şaşkınlığını, uğradığı sözel ve fiziksel tacizler izlemektedir. Uğradığı üzücü olaylarda etrafındaki erkeklere Barbie, *Benim bir vajinam yok. Onun (Ken) da bir penisi yok. Bizim cinsel organımız yok* şeklinde bir savunmada bulunmaktadır. Tacize uğramasının temellendirmesi cinsel özellikleri üzerinden verilmektedir. Gerçek Dünya ile Barbie Diyarı'nı karşılaştıran ikili, erkek-kadın sayısal değeri arasındaki sayısal fark, iş hayatındaki aktif kadın oranı üzerine konuşmaktadır. Gerçek Dünya'ya adım atan ikiliden Ken, atlar ve erkelerin sahip olduğu hakimiyet durumundan etkilenmektedir. Erkeklerin iş hayatındaki varlık sebeplerini sorgulayan Ken, yaptığı görüşmelerde, *Barbie neden ataerkillikten bahsetmedi, her şeyi anlaşılan atlar ve erkekler yönetiyormuş, ben de şansımı orada arayacağım, Erkek olmak yetmez mi? Ataerkilliğe en baştan başlayabileceğim bir yer bulmam gerekiyor* ifadelerini kullanmaktadır. Cinsiyet kodlarıyla ilgili önemli ibareleri barındıran belirtilmiş olan ifadeler, Barbie'ler tarafından yaratılan diyarda bulunmamaktadır. Barbie Diyarı'nda kadınlar her işi yapabilmekte, kendi tercihlerini yapabilmekte, erkekler tarafından yönetilmemekte, olumsuz tepki ve tacizlere maruz kalmamaktadır. Bu bağlamda hayali bir yaşam alanı olarak söz edilen Barbie Diyarı'nda kadın egemenliği olduğu; Gerçek Dünya olarak isimlendirilen yaşam alanında ise erkek egemenliği olduğu görülmektedir. Aralarındaki fark ise Barbie Diyarı'nda erkeklere kötü müdahalelerde bulunulmaması olarak özetlenebilmektedir.

Terlik erkekleri simgelerken, topuklu ayakkabının kadınları simgelemesi ise kadınların fiziksel olarak her zaman güzel ve bakımlı olması gerektiği toplum kabulü çerçevesinde değerlendirilebilmektedir. Erkeklerin özensiz düz tabanlı bir terlikle nitelendirilmesi fiziksel olarak sağlaması gereken gereklerin bulunmadığı fikrinin de oluşmasına imkan sağlamaktadır.

Yapılması gereken yolculukta Barbie'ye bir erkeğin eşlik etmek zorunluluğu olması, kadınların korunma, kollanması yönünde toplumsal kabulün temsili olarak algılanmıştır. Diğer yandan Barbie'nin Gerçek Dünya'da küçük kızla yaptığı konuşma sonrası ilk defa ağlayan Barbie duygularıyla tanışmaktadır. Ağlamak kadınlara özgü bir zayıf şekilde değil insani bir özellik olarak temsil edilmektedir.

Mattel Yöneticilerinin Barbie'yi Barbie Evi Kutusuna Sokmaya Çalışması

Resim 7: Mattel Yöneticilerinin Barbie'yi Barbie Evi Kutusuna Sokmaya Çalışması

Tablo 8: Mattel Yöneticilerinin Barbie'yi Barbie Evi Kutusuna Sokmaya Çalışması Analizi

Gösteren	Barbie'nin kutunun içindeki eve girmesi için erkek yöneticiler tarafından zorlanması
Gösterilen	Ev, aidiyet, güvenli alan
Düz Anlam	Barbie Barbie Diyarı'na gidebilmek için Barbie evi kutusuna girmek zorundadır.
Yan Anlam	Kadınlar sorunlardan korunmak ve kurtulmak için ev ortamı dışına çıkmamalıdır.

Mattel yetkililerine götürülen Barbie, öncelikle toplantı odasında yaptığı konuşmada, yönetici kadın ile görüşmek istediğini söyleyerek iş hayatındaki kadın-erkek sayısı dengesine bir gönderme yapmaktadır. Yönetimde güncel olarak görevli olan bir kadın olmadığını öğrenen Barbie kendi yaşadığı dünyada böyle bir durumun tam tersi olduğunu söylemektedir. İş hayatındaki erkek hakimiyetine dair mesajların anlaşıldığı bölümün ilgili kısmında erkek yöneticiler Barbie'nin yaşadığı sorunlara dair bilgileri olduğunu, bunun çözümü için Barbie evi kutusunun içine girmesinin gerektiğini söylemektedirler. Kadının ev ortamına ait olduğu, ev dışındaki çevreye geçmemesi hatta iş hayatına girmemesi yönündeki **toplumsal** kodların varlığı gözlenmiştir. Evin içine girmeyi kabul etmeye hazır olan Barbie'nin ellerinin oyuncak kutunun sabitleme aparatlarıyla kelepçelenmesi sahnesi, kadınların eve hapsedilmesi gereken bir role sahip olduğunu düşündürmektedir. Eve girmekten son anda vazgeçen Barbie, erkek yönetici

grubundan kaçarak ev yaşamı dışındaki hayatta kalmaya çalışmaktadır. Kaçışı esnasında bağ kurması gereken kadınla karşılaşan Barbie normale dönmek için kadın ve kızını da alarak Barbie Diyarı'na doğru yola çıkmaktadır.

Toplantı odasında yöneticilerin yanında bir çalışanın, *Yetkisiz bir erkeğim bu beni kadın mı yapar?* sorusu kadınlara yüklenen toplumsal kodlara dair önemli bir ibare olarak görülmektedir. Yetkisiz olma durumu kadın olma durumuyla özdeşleştirilerek ironik bir şekilde izleyiciye bir eleştiri sunulmuştur.

Ken'in Barbie Diyarı'nı Değiştirmesi

Resim 8: *Ken'in Barbie Diyarı'nı Değiştirmesi*

Tablo 9: *Ken'in Barbie Diyarı'nı Değiştirmesi Analizi*

Gösteren	Ken Gerçek Dünya'dan öğrendikleriyle Barbie Diyarı'nda erkek egemenliğinin hakim olduğu yeni bir yaşam sistemi kurmuştur.
Gösterilen	Ataerkil sistem, erkek egemenliği, feminist çalışmalar
Düz Anlam	Ken Barbie Diyarı'nı değiştirmiştir.
Yan Anlam	Ataerkil sistem kadınlar üzerinde hakim olmaya başlamıştır.

Her şeyi kadınların yaptığı Barbie Diyarı'nda, Ken'in Gerçek Dünya'dan öğrendikleri sonucunda değişimler gözlemlenmeye başlamıştır. Erkekler her işi yönetir bir pozisyonda yaparken kadınlar ona eşlik eden, ona hizmet eden bir pozisyona geçiş yapmıştır. Alkol, dövüş sporları, şiddet içeren konuşma ve davranış biçimleri, duygularını gizleme mecburiyeti hisseden davranışlar görünüm kazanmıştır. Kadınların manipüle edilerek eski rollerinin unutturulduğunun izlendiği sahnelerde Barbie ve Tuhaf Barbie, diğer Barbie'leri kurtarmak için bir plan yapmaktadır.

Barbie ile Ken'in Barbie Diyarı İçin Savaşması

Resim 9: Barbie ile Ken'in Barbie Diyarı İçin Savaşması

Tablo 10: Barbie ile Ken'in Barbie Diyarı İçin Savaşması Analizi

Gösteren	Barbie'ler ve Ken'ler Barbie Diyarı İçin Savaşmaktadır
Gösterilen	Üstünlük, Kadın-Erkek Savaşı, Hakimiyet
Düz Anlam	Barbie Diyarı ele geçirilmeye çalışılmaktadır.
Yan Anlam	Kadın ve erkekler arasında farklı sebeplerle mücadeleler yaşanabilmektedir.

Erkeklerin birbiriyle kavga etmesinin sağlanmasıyla gerçekleştirilen plan çerçevesinde Ken'lerin Barbie'lere karşı olan savaşı birbirlerine düşmanlık şeklini almaktadır. Barbie'lerin amaçlarına ulaşarak yönetim ve eski rollerini geri kazandıkları mücadele sahnelerinde kadınların zorunlulukları Barbie'nin bağ kurduğu kadın tarafından ortaya konmaktadır. Kadınlara yüklenen fiziksel ve davranışlar zorunluluklara karşı birlik kuran Barbie'ler Ken'leri kendine getirmeye çalışmıştır. Ken'in kaybetmesi üzerine Barbie'ye ağlayarak üzgün olduğunu anlattığı kısımda ağlamanın insani bir eylem olduğu, güç ya da güçsüzlükle ilişkilendirilmemesine dair bir diyalog geçmektedir. Ken, kendi benliğini Barbie'nin etrafında kurduğunu ifade ederek *Kim olduğumuzu bilmediğimiz için birbirimizle kavga ediyor-muşuz* sözlerini söylemektedir. Barbie de bunun üzerine kendi benliğini tekrar gözden geçirerek Barbie ve Ken kalıbından sıyrarak kurması gerektiğini belirtmektedir. Bu sahnelerde yaşananlar, kadın ve erkek rollerinin birbirine hakim veya sahibi olmadan, eşlikçisi gibi düşünülmeden bağımsız olarak kurulmalı ve bireysel birer kimlik olarak varlık göstermeli mesajının anlamlandırılmasını sağlamıştır. Ne kadının ezildiği ne erkeğin ezildiği bir sistem vadetmeyen Barbie, özgür bir birey olunması yönünde mesajlar vermektedir.

Barbie'nin Mattel'in Kurucusuyla Karar Aşaması

Resim 10: *Barbie'nin Mattel'in Kurucusuyla Karar Aşaması*

Tablo 11: *Barbie'nin Mattel'in Kurucusuyla Karar Aşaması Analizi*

Gösteren	Barbie'nin Mattel'in Kurucusu Ruth Handler'e danışması
Gösterilen	Anne, Bilgelik, Anaerkillik, Yaratma Gücü
Düz Anlam	Barbie Mattel'in kurucusuna ne yapacağı konusunda fikrini sormaktadır.
Yan Anlam	Anaerkil bir toplum sisteminde kadınlar yaratıcı, yönetici ve bilge konumundadır.

Barbie ve Ken'lerin savaşının sona ermesiyle birlikte Mattel yöneticileri diyara ayak basarak olayları yönetmek ister. Fakat o sırada Mattel'in kurucusu sahnede görünür. Barbie daha önce toplantı odasından Barbie evi kutusuna girmemek için kaçtığı esnada karşılaştığı kadının Ruth Handler yani Mattel'in kurucusu olduğunu öğrenir. Diyarda her şey normale dönmüş, huzurlu bir ortam oluşmuşken Barbie ve Ruth bir yürüyüşe çıkar. Barbie mutsuz olduğunu ve hayat amacını aradığını söyler. Yapılan bu konuşmada;

B-İnsan olmama izin verir misin?

R-İznime ihtiyacın yok.

B-Ama sen yaratıcı değil misin beni kontrol etmiyor musun?

R-Seni kızımı kontrol ettiğimden daha fazla kontrol edemem. Onun için dilediğim şeyleri senin için de diledim. Biz anneler sabit dururuz ki kızlarımız dönüp baktığında ne kadar ilerlediğini görsün.

ifadeleri geçer. Danışılan kişi bir kadındır. Erkek yöneticilerin bilgi almak üzere seçilmediğinin görüldüğü son sahnelerde, anaerkil bir toplum düzenine gönderme yapıldığı düşünülmektedir. Anne olarak görülen Ruth Handler'in Barbie'ye karşı destekleyici ve özgürleştirici tavrı kadınlar arasındaki bağın ve dayanışmanın bir temsili olarak da görülebilmektedir. Ayrıca kadınların duygusal yönlerine bir gönderme olarak da düşünülebilmektedir.

Kendisiyle bağ kurulmak üzere özgürleştirilen Barbie'nin kendi tercihi ile ilk yaptığı şeyler; topuklu ayakkabılar yerine daha rahat bir ayakkabı tercih etmek ve jinekoloğa gitmek olmuştur. Bu iki bireysel tercih, kadınlar üzerinde oluşturulan fiziksel mecburiyetlerden sıyrılması ve kendi istediği taktirde anne olmayı seçmesi hakkını elde etmesi şeklinde yorumlanmıştır. Özgür bir şekilde kendi kararlarını verebilir bir duruma gelen Barbie, mecbur hissetmeden kendi kararıyla hayatını yönlendirebilmektedir. Annelik bir mecburiyet, zamanı gelince yapılması gereken bir rol olarak değil hazır hissettiğinde yapmayı seçebileceği bir rol şeklinde izleyiciye aktarılmıştır.

2.5. Bulguların Değerlendirilmesi

Elde edilen verilerden yola çıkarak bu kısımda değerlendirmelerde bulunulacaktır. İzlenen filmde göze çarpan ilk nokta pembe rengi ve kadın dünyası ilişkilendirmesi olmuştur. Uzun'un, toplumların kadın ve erkekleri renk seçimleri konusunda yönlendirdiği yönünde belirttiği şekilde paralel olarak; kadınlar pembe, erkekler genellikle mavi başta olmak üzere koyu renklerle filmde sembol edilmiştir.

Oakley'in cinsel organlar ve doğurganlık ile birlikte cinsiyetin kültürle ilişkili olduğu yönündeki ifadeleriyle Barbie filminin paralellik gösterdiği gözlenmektedir. Barbie'nin değişen dünyalarda gördüğü kadın erkek modellerinin yine yer değişikliğiyle birlikte kültürel bir taşınma yaşanması sonucu gerçekleşen toplumsal değişime dair şaşkınlık yaşadığı izlenmektedir. Gerçek Dünya olarak gösterilen yaşam alanında öğrenilen ataerkil sistem gerekleri Barbie Diyarı ile taban tabana zıt olduğu için; cinsiyet kodlarının değişen coğrafyalarda çeşitlendiği ve farklı şekillerde yaşanabildiği anlaşılmaktadır. Farklı kültürel özelliklerin taşınarak çeşitlilik sağladığı gibi cinsiyet kodları da Ken sayesinde taşınmış ve farklı yorumlamalarla toplumsal düzenin ve rollerin değişikliğine ortam hazırlamıştır. Yine yazarın cinsel kodlar bağlamında işaret ettiği cinsel organlar ve doğurganlık; Barbie'nin Gerçek Dünya'ya geldiğinde uğradığı sözlü tacizler ve anne olma rolüyle tamamlanma isteğini filmin sonunda tercih etmesiyle izleyiciye aktarılmaktadır. Zorlama olmaması koşulu eklenen annelik tercihi feminist bir yorum olarak kabul edilmekle birlikte, iç güdüsel olarak kendini mutlu edecek tercihin annelik yönünde yapılması, cinsiyet kodları bağlamında kadınların sahip olması gereken özelliklere ve toplumsalar kabullere bir yönlendirme olarak açıklanabilmektedir.

Diğer yandan *Barbie* filmindeki Gerçek Dünya ve Barbie Diyarı'ndaki roller ve iş hayatındaki tutumlar Foucault'un cinsiyet ile iktidar arasındaki ilişkiyi açıklama noktasında incelendiğinde; Gerçek Dünya'da ataerkil bir toplum yapısının hakim sürdüğü izlenmiş olup iş hayatında kadınlara yer verilmediği, evde durması gereken, fiziksel birer obje şeklinde kodlandığı anlaşılmaktadır. Barbie Diyarı'nda ise kadınların iş bölümü yaptığı ve en üst kademeler de dahil olmak üzere bütün görevlerde yer alabildiği anaerkil bir toplum yapısından söz edilebilmektedir. Erkeklerin ezilmediği fakat belirleyici, karar verici pozisyonunda yer almadığı Barbie Diyarı'ndan Gerçek Dünya'ya geçişle birlikte Ken, ataerkil toplum yapısı özelliklerini diğer erkeklerle aktararak kadınların metalaştırıldığı bir sistem oluşturmuştur. İki yaşam sistemi arasındaki farkların birleşimiyle yaşanan dengesizlik, hoşgörü ve dengeli kadın-erkek cinsiyet rol dağılımı kabulüyle çözüme kavuşmuştur. İki dünya arasındaki rol dağılımlarını Donovan ve Molyneux'un çalışmalarında belirttiği gibi kapitalizm ile de ilişkilendirilebilmektedir. Kadın-erkek rollerinde kadının pasifleştirilmediği ve iş hayatında yer bulabildiği bir sistem olarak Barbie Diyarı örneklenirken; Gerçek Dünya ise kapitalizmin hakim olduğu, kadının güçsüzlüğü ve metalaştırılmasının hakim olduğu bir toplum yapısı olarak çözümlenebilmektedir. Kadın üzerinde kurulan ataerkil sistemde Hartmann ise erkeklerin ortaklaşa ve örgütlü bir şekilde bunu yaptığına işaret etmektedir. Barbie Diyarı'nın Ken ve diğer erkekler tarafından ele geçirilmek istenmesi aşamasında; kadınlar hizmetkar, manipüle edilebilen zayıf bir konumda izleyiciye aktarılmaktadır. Ken'ler tarafından kadınlar arasındaki iletişimin bozulmaya ve birbirine düşürülerek işbirliğinin önlenmeye çalışılması yazarın ortaya koyduğu görüşle paralel olay örgüleri olarak saptanmıştır. Örgütlü erkek hareketlerini engellemek için Barbie'lerin de örgütlü çalışmalara başvurduğu bu duruma dair diğer ibareler olarak görülmektedir. Hartmann ve Mitchell'in iki sistemli kuramı çerçevesinde incelendiğinde ise kapitalizm, ataerkil dünya ve filmde ortaya konan roller ayrı ayrı incelenmelidir. Çakır ve Hengels'in Marksist Kuram perspektifinden bakıldığında ise Gerçek

Dünya'daki toplumsal yapı unsurlarının öğrenilmesiyle birlikte Barbie'lerin, pasif, evle ilişkilendirilen ve ekonomik sistemler çerçevesinde iş hayatının dışına itildiği, metalaştırıldığı yorumları getirilebilmektedir.

Bütün bunlarla birlikte Özüdoğru'nun ortaya koyduğu 3 feminizm akımı süreci, Barbie'nin yaşadığı olaylar üzerinden izlenebilmektedir. Kamusal alanda eşitlik ve vatandaşlık hakları elde etmeye çalışan Barbie'nin yaşadıkları birinci dalga feminizm akımlarını; kadının ev hayatıyla özdeşleştirilmesi, kadın bedeni ve anne olma rolleri üzerine yaşanan mücadeleler ikinci dalga feminiz hareketliliklerini; kadınların kişisel özellikleri ve tercihleri hususunda özgürlüğünün izlendiği sonuç kısmında ise üçüncü dalga feminizm çalışmalarının yansımaları olarak yorumlanabilmektedir. Yaşanan bu süreçlerde iki dünya arasında erkekler ve kadınlar arasında gerçekleşen rol değişimleri Schmitt'in sosyal rol kuramının bir yansıması olarak açıklanabilmektedir. Öğrenilen diğer kültürün özellikleri var olan kültüre ve cinsiyet rollerine etki etmektedir. Deaux ve Major tarafından Etkileşimsel Model Kuramı çerçevesinde biyolojik ve sosyal etkilerin cinsiyet kodları üzerinde etkili olduğu görüşü referans alınarak yapılan incelemelerde ise kültürel değişimlerin *toplumsal cinsiyet inanç sistemiyle* ilişkili olduğu gözlenmektedir. Ken'in yeni öğrenilen ataerkil toplum kültürünün özelliklerini benimsemesi ve diğer erkeklere öğretmesi yeni bir toplumsal cinsiyet inanç sistemi oluşmasına ortam sağlamıştır. Bir diğer referans noktası olarak seçilen Bandura'nın Sosyal Öğrenme Kuramı'na göre Barbie'lerin Gerçek Dünya'ki yaşam biçiminden farklı yaşaması ve iki sistem arasındaki temel farklar, toplumlararasıdaki cinsiyet rolleri farklılığının yansımaları olarak kabul edilebilmektedir. Toplumdan topluma değişen kadın erkek rol eşitsizliğinin iki dünya arasındaki değişimler üzerinden işlendiği filmde, öğrenme ve kültürel ilişkiler yoluyla sağlandığı gözlemlenmektedir.

Sonuç

Toplum içerisinde sahip olunan konumlar ve roller birbirini devinim halinde oluşturarak sürekli bir toplum yapısının oluşmasına hizmet etmektedir. Ortak kültür varlıklarıyla birbirine bağlı olan bireylerin birbirinden ayrılan kişisel özellikleri farklı rollerle donatılmasına imkan sağlamaktadır. Elde edilen roller olabildiği gibi toplum tarafından bireylere uygun görülen rol kalıpları olduğu da bilinmektedir. Toplumun bireylerden beklentileriyle donatılan hususlardan biri de toplumsal cinsiyet kodları olmaktadır. Toplum düzeninde, kadın ve erkeklerin sahip oldukları bu rollerin farklı gereklilikleri olduğu yönünde değer yargıları bulunmaktadır. Coğrafi ve toplumsal yapı unsurlarıyla farklı şekillerde varlık gösterdiği gözlenen toplumsal cinsiyet kodlarının süreklilik gösterdiği görülürken nesiller boyunca taşınma özelliğine sahip olduğu da görülmektedir.

Feminist bir perspektiften incelenen Barbie filmindeki cinsiyet kodları tespit edilmeye çalışılmıştır. Barbie'lerin kadınları; Ken'lerin erkekleri simgelediği filmde pek çok cinsiyet kodu temsiline ulaşılmıştır. Yapılan içerik analizi ve göstergebilimsel analiz sonucunda;

- Kadınların fiziksel olarak taşınması gereken zorunluluklar bulunmaktadır.
- Kadınların ait olduğu yer evdir.
- Kadınlar erkekler tarafından yönetilme, yönlendirilme, korunma ve kollanmaya muhtaç bir varlıktır.
- Kadınların bireysel olabilmek için seçim hakkı bulunmamaktadır, toplumsal kabuller çerçevesinde hayatlarını sürdürürler.
- Ataerkil toplum yapısı hakimdir.
- Erkekler ev dışındaki hayata aittir ve iş yaşamını şekillendirici gücü elinde bulundurmaktadır.
- Kadınlar kabullenici, duygusal, pasif ve yönetilen konumdadır.
- Ağlamak ve duygusal kararlar vermek kadına özgü zayıf gösteren davranış kodlarıdır.

şeklinde sahip olunan toplumsal cinsiyet kodlarının ortaya konularak kadının özgürleşme hikayesinin anlatıldığı saptanmıştır. Ataerkil bir toplum yapısının mecburiyetinin öğretildiği toplumsal düzene dair eleştirel bir dil ve olay örgüsünün olduğu filmde asıl yaratıcının bir kadın karakter (Mattel'in kurucusu

Ruth Handler) olarak izlenmesi toplumsal yapının anaerkil bir yapıdan diğer sistemlere dönüştüğünün anlaşılmasına dair bir temsil olarak görülmüştür. Kadınların istediği fiziksel görünüm, hayat biçimi ve kararı seçebildiği filmin sonunda hayali bir dünyaya hapsedilen ana kahraman Barbie'nin özgür bir birey olmayı dilemesiyle Gerçek Dünya'da varlık göstermesi birbirini izleyen olaylar olmuştur. Hayali bir tasarı olan Barbie Diyarı'nda kadın evinde, iş hayatında, arkadaşlarının yanında istediği gibi bir yaşantı seçebiliyorken erkekler bu yaşam biçiminde aktif bir role sahip olamamaktadır. Bu da kadın ve erkeklerin ne Gerçek Dünya ile temsil edilen ataerkil toplum yapısında ne de anaerkil bir temsil olan Barbie Diyarı'nda dengeli bir şekilde hep bir arada mutluluk içinde yaşayamadığı gerçeğini düşündürmektedir. Barbie Diyarı'nda Barbie'lerin hakimiyetini kabul eden Ken'ler orda yaşamaya devam ederken, bireysel benliklerini kazanmaları noktasında Barbie sayesinde bir farkındalık yaşamıştır. Klişe Barbie ise hayali bir yaratı, peri masalı gibi kendisine sunulan diyarda yaşamak yerine kendini hazır hissettiği kararları almayı ve kalıplar dışına çıkmayı tercih ederek kadının özgürleşme mücadelesini temsil eden bir anlatı olarak izleyiciye sunulmuştur.

Yapılan bu araştırma literatür kısmında ortaya konan feminizm kuramları kapsamında incelendiğinde; kadının üzerinde hakimiyet kurulması gereken bir obje olarak görüldüğü, fiziksel olarak sağlaması gereken özellikler bulunduğu, kadının ev ve ev işleriyle ilişkilendirildiği; erkeklerin fiziksel güç ve hakimiyet ile temsil edildiği yönleriyle paralel özelliklere sahip olarak anlamlandırılmıştır. Farklı perspektiflere dair farklı göndermelerin gözlendiği filmde, ortak olan temel noktanın kadının pasifleştirilmesi olarak gözlemlenmiştir. İş hayatına dair deneyimlerin izlendiği sahnelerde kapitalizm eleştirilerinin olduğu izlenirken; Barbie ve etrafındakilerin sosyal öğrenme ve etkileşimler yoluyla rollerinin değişikliğini deneyimlediği görülmekle birlikte, kadın ve erkek cinsinin bir aradalığının toplumu birlikte meydana getirdiği mesajlarının verildiği tespit edilmektedir. Kadının doğurganlığı ve üreme üzerindeki etkisi Barbie'nin toplumsal cinsiyet kodlarından sıyrılarak, dayatmalardan bağımsız ve kendi seçimiyle verebileceği bir karar olarak izleyiciye aktarılmaktadır. Bu durumda kadının anne olma, çocuklarının bakıcısı olarak mecburi görevlerini yerine getirme rollerinin kadının seçim özelliği kazanması ile yer değiştirdiği mesajı verilmektedir. Feminist kuramlarda ortaya konan bir diğer nokta olan kadının kendi bedeni ve rollerini istediği gibi şekillendirebilme özelliği erkek hakimiyetinin etkisinin azaldığı postmodern günümüz dünyasını anlatan ibareler olarak nitelendirilebilmektedir. Barbie Diyarı ve Gerçek Dünya arasındaki farklar, toplumlar arasındaki cinsiyet rollerinin değişkenliğini niteleyen ibareler olarak yorumlanabilirken ortamlar arası öğrenilen öğretiler sayesinde yeni rol sistemlerinin oluşabileceği anlamlandırılmasının yapılmasına imkan sağlamaktadır. Toplumsal cinsiyet kodları arasındaki farkların, farkların süreçler içerisindeki değişkenliğinin, güçlü ve zayıf yönlerin aktarılmasının anlaşılmasıyla birlikte; bireysel refahın ve toplumsal devamlılığın dengeli toplumsal cinsiyet rol dağılımıyla sağlanabileceği yorumu da getirilebilmektedir.

Ortaya konmuş olan bu çalışma, kadın ve erkeklere yüklenmiş olan cinsiyet kodlarının tespit edilmesi amacıyla yapılmış olup daha sonra ortaya konulacak olan çalışmalara kaynak ve yol gösterici olması umulmaktadır. Aynı zamanda;

- Barbie filminin ürün yerleştirme kapsamında incelenmesi
- Barbie filminin halkla ilişkiler uygulamaları bağlamında değerlendirilmesi
- Barbie filminin trans medya bağlamında değerlendirilmesi
- Çizgi filmlerde daha geniş örneklerde cinsiyet kodlarının araştırılması
- Türk çizgi filmlerinde cinsiyet kodlarının analizi
- Türk çizgi filmleri ve yabancı çizgi filmlerdeki cinsiyet kodları arasındaki farklar

konu başlıklarında çalışmaların yapılması literatürü zenginleştirici çalışmalar olacağı önerilmektedir.

Kaynakça

- Alikılıç, Ö. & Baş, Ş. (2019). Dijital Feminizm: Hashtag'in Cinsiyeti. *Fe Dergi*, 11(1), 89-111.
- Adalı, G. (2023). Femvertising Bir Devrim mi Yoksa Pazarlama Stratejisi Mi. *Sistemik Bir Analiz. Medya ve Kültürel Çalışmalar Dergisi*, 5(2), 62-74.
- Adalı Aydın, G. & Aydın, Ş. (2021). 8 Mart Dünya Emekçi Kadınlar Günü Temalı Reklamlarda Femvertising Stratejisinin Kullanımı Üzerine Bir Araştırma. *Connectist: Istanbul University Journal of Communication Sciences*, (61), 1-32.
- Adalı Aydın, G., Ügümü Aktaş, P. & Aydın, Ş. (2022). Kriz İletişimde Femvertising Stratejisinin Kullanımı: Dardanel Ton Elinize Sağlık Reklamı Örneği. *Uluslararası Medya ve İletişim Araştırmaları Hakemli Dergisi*, 5(2), 259-282.
- Alptekin, D. (2008). Üçüncü Dünya Ülkelerinde Kadın Hakları Bağlamında Feminizm. *Selçuk Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Dergisi*, (20), 21-33.
- Altınbaş, D. (2010). Feminist Tartışmalarda Liberal Feminizm. *Kadın Araştırmaları Dergisi*, (9), 21-52.
- Araslı, O. (2021). Reklam ve Tüketim Kültürü Yoluyla Feminizmin Metalaştırılması: 8 Mart Dünya Kadınlar Günü Temalı Reklam Filmlerinin Analizi. *Fe Dergisi*, 13(1), 107-26.
- Atakav, E. (2019). Filmde ve Medyada Feminizmin Durumu. *Sinecine: Sinema Araştırmaları Dergisi*, 1(1), 123-130.
- Bacchilega, C. (1997). *Postmodern Fairy Tales: Gender And Narrative Strategies*. Philadelphia: University of Pennsylvania Press.
- Barthes, R. (1979). *Göstergebilim İlkeleri*. Ankara: Kültür Bakanlığı Yayınları.
- Basmacı, P. (2021). Feminizm Bağlamında Lilith Efsanesi ve 9 Kere Leyla Filmi. *Ordu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Sosyal Bilimler Araştırmaları Dergisi*, 11(3), 965-980.
- Baydar, G. (2015). Feminist aksiyon Filmin İmkani: Mad Max Fury Road Üzerine. *Moment Dergi*, 2(2), 104-134.
- Becker, S. A., Thomas, D. & Cope, M. (2016). Post-feminism for Children: Feminism Repackaged In The Bratz Films. *Media, Culture & Society*, 38(8), 1218-1235.
- beyazperde.com. (2023). "Barbie filmi". Erişim Tarihi: 2 Kasım 2023. <https://www.beyazperde.com/filmler/film-173087/>.
- Biryıldız, E. (2014). Feminist Film Eleştirileri. *Marmara İletişim Dergisi*, 8(8), 63-66.
- Bouclin, S. (2009). Women in Prison Movies As Feminist Jurisprudence. *Canadian Journal Of Women And The Law*, 21(1), s.19-34.
- Budak, M. & Yaşartürk, G. (2023). Feminist Karşı Sinema Bağlamında Agnès Varda Filmleri: Cléo Beşten Yediye, Mutluluk, Biri Şarkı Söylüyor, Diğeri Söylemiyor. *Medya ve Kültürel Çalışmalar Dergisi*, 5(1), 23-42.
- Buss, D. M. (1995). Psychological Sex Differences: Origins Through Sexual Selection. *American Psychologist*, 50(30), 164-171.
- Cemiloğlu, M. (2021). Tarihsel Perspektiften Türk Sinemasında Kadın Yönetmenler. *Türkiye Film Araştırmaları Dergisi*, 1(2), 152-164.
- Ceran Aktaş, Y. (2019). Çağdaş Feminist Kuramlar Açısından Feminist Öznenin İmkani. *Felsefe Arşivi*, (47), 1-24.
- Coward, R. (1993) *Günümüzde Kadın Cinselliği*. İstanbul:Ayrıntı Yayınları.

- Craig, R. S. (1992). The Effect of Television Day Part on Gender Portrayals in Television Commercials: A Content Analysis. *Sex Roles*, 26(5-6), 197-211.
- Çabuk, D. (2012). Cosmopolitan Reklamlarında Anlam Yapıları ve İdeoloji. *Global Media Journal*, 3(5), 40-60.
- Çalış Kurtçu, A. (2023). Kişilik Arketipleri Bağlamında Elidor Ve Pantene Reklamlarının Marka Stratejileri Açısından Göstergebilimsel Analizi. *RumeliDe Dil ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi* (34), 793-818.
- Çakır, S. (2008). Kapitalizm ve Patriarkaya Karşı: Sosyalist Feminizm. *Toplum ve Demokrasi* 2(4), 85-196.
- Çelik, R. (2016). Bakım/Özen Etiği ve Eğitim Felsefesinde Feminizm Temelli Bir Yaklaşım. *Fe Dergi* 8(2), 72-85.
- Çiftçi, D. & Serçelik, H. (2021). Toplumsal cinsiyet Kalıpları Açısından Göstergebilimsel Analiz: Beko ve Dove. *Abant Kültürel Araştırmalar Dergisi*, 6(11), 23-46.
- Çimen, M. (2023). Following in the Footsteps of Cléo. *Türkiye Film Araştırmaları Dergisi*, 3(1), 48-56.
- Çobanlı Erdönmez, I. (2023). Madam Curie Değil Maria Kürü Üzerine Bir Film. *Türkiye Film Araştırmaları Dergisi*, 3(1), 97-100.
- Deaux, K. & Major, B. (1987). Putting Gender into Context: An Interactive Model of Gender Related Behavior. *Psychological Review*, 94(3), 369-389.
- Demirbilek, S. (2007). Cinsiyet ayrımcılığının Sosyolojik Açıdan İncelenmesi. *Finans Politik & Ekonomik Yorumlar*, 44(11), 12-27.
- Diken Yücel D. (2022). Yeşilçam'ın Masal Uyarlamalarına Feminist Perspektiften Bakmak: Pamuk Prenses ve Yedi Cüceler, Ayşecik ve Sihirli Cüceler Rüyalarda Ülkesinde, Külkedisi Sinderella. *e-gifder*, 10(1), 326-58.
- Dikici, e. (2016). Feminizmin Üç Ana Akımı: Liberal, Marxist Ve Radikal Feminizm Teorileri. *The Journal of Academic Social Science Studies*, (43), 523-532.
- Dinç K., Elzem S. & Tan Çakır, N. (2021). Postfeminist Bir Pazarlama Stratejisi Olarak Femvertising: Nike, Molped ve Elidor Reklamları Örneği. *Türkiye İletişim Araştırmaları Dergisi*, (38), 364-385.
- Eco, U. (1976). *A Theory of Semiotics*. Bloomington/London: Indiana University Press.
- Engels, F. (2003). *Ailenin, Özel Mülkiyetin ve Devletin Kökeni*. Eriş Yayınları.
- Ersoy Çak, Ş. (2010). Toplumsal Cinsiyet ve Feminizm Teorileri Bağlamında Türkiye'deki Reklam Filmleri ve Popüler Müzik Videoları. *Yedi*, (4), 101-110.
- German, Lindsey. (2006). *Cinsiyet, Sınıf ve Sosyalizm*. İstanbul: Babil.
- Güç, A. (2008). İslamcı feminizm: Müslüman Kadınların Birey Olma Çabaları. *Uludağ Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, 17(2), 649-673.
- Güçlü, S. (2012). Feminist Metodoloji Tartışmaları. *Akdeniz İnsani Bilimler Dergisi*, 2(1), 107-120.
- Güldü, Ö. & Kart, M. (2009). Toplumsal cinsiyet Roller ve Siyasal Tutumlar: Sosyal Psikolojik Bir Değerlendirme. *Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Dergisi*, 64(3), 98-116.
- Heper, A. (2014). Feminizm ve Hukuk. *Hukuk Kuramı*, 1(5), 11-27.
- Heywood, A. (2007). *Siyasi ideolojiler Bir Giriş*. Ankara: Adres Yayınları.
- Hooks, B. (2020). *Duygu Yoldaşlığı-Kadınların Sevgi Arayışı*. İstanbul: BGST.

- İnceoğlu, İ. (2015). Beyaz Perdede Kadın Anlatısı: Mavi Dalga Filminin Feminist İncelemesi. *Fe Dergi* 7(2), 86-94.
- Kalelioğlu, M. (2021). Göstergebilim Kuramının Genel Bir Değerlendirmesi, *Türkiye'deki Yeri ve Önemi. Söylem Filoloji Dergisi*, 6(1), 189-200.
- Karabağ, M. (2019). Zeki Demirkubuz filmlerindeki Kadın Temsillerinin Feminist Film Eleştirisi Çerçevesinde İncelenmesi: C Blok, Masumiyet, Üçüncü Sayfa. *Erciyes İletişim Dergisi*, 6(2), 1427-1444.
- Koç Başaran, Y. (2017). Sosyal bilimlerde Örneklem Kuramı. *Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi* 5(47), 480-495.
- Kula Demir, N. & Yiğit, Z. (2013). Reklam fotoğraflarında Kadın Bedeninin Değişimi. *International Periodical For The Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*, 8(6), 459-472.
- Lauret, M. (2008). Feminism and Culture the Movie: A Critical Overview of Writing on Women and Cinema. *Women A Cultural Review*, 2(1), 52-69.
- Marshall, M. N. (1996). Sampling for Qualitative Research. *Family Practice*, 13(6), 522-526.
- Mashable Türkiye. (2024). *Barbie İncelemesi: Komik, Cesur ve Feminist*. Erişim Tarihi 26.03.2024. <https://tr.mashable.com/movies/10585/barbie-incelemesi-komik-cesur-ve-feminist>.
- Monaghan, W. (2023). Feminism at the Movies: Sex, Gender, and Identity in Contemporary American Teen Cinema. *Feminist Media Studies*, 23(7), 3258-3273.
- Natasya, N. (2022). Analysis of Feminism in the Moxie Movie. *ULIL ALBAB : Jurnal Ilmiah Multidisiplin*, 1(10), 3549-3558.
- Özdemir, Ö. (2017). İki sistemli Kuram Olarak Sosyalist Feminizm. *Karadeniz Sosyal Bilimler Dergisi* 9(2), 395-414.
- Özgent, Y. (2021). Hollywood sinemasında Toplumsal Cinsiyetin İzini Sürmek: Kramer Vs Kramer'den Kırk Yıl Sonra Marriage Story. *Kültür ve İletişim*, 24(1), 227-259.
- Özüdoğru, B. (2018). Beyaz Feminizm ve Öteki Kadınlar. *Siirt Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 6(12), 304-319.
- Öztürk, S. R. (2000). Feminist Film Politikası: Mürebbiye Örneği. *Kültür ve İletişim*, 3(1), 51-70.
- Patterson, M., O'Malley, L. and Story, V. (2009). Women in Advertising: Representations, Repercussions, Responses. *Irish Marketing Review*, (20), 9-14.
- Pratto, F., Sidanius, J. and Levin, S. (2006). Social Dominance Theory and the Dynamics of the Intergroup Relations: Taking Stock and Looking Forward. *Europion Review of Social Psychology* (17), 271-320.
- Rothman, S, Powers, S. and Rothman, D. (1993). Feminism in Films. *Society*, 30(3), 66-72.
- Sancar, S. (2003). Üniversitede Feminizm, Bağlam, Gündem ve Olanaklar. *Toplum ve Bilim Dergisi*, (97), 164-82.
- Sancar, S. (2011). *Türkiye'de Kadın Hareketinin Politiği: Tarihsel Bağlam, Politik Gündem Ve Özgünlükler-Birkaç Arpa Boyu*. Koç Üniversitesi Yayınları.
- Sarı, Ü. (2013). Reklamlarda Kadın Objesinin Kullanımı: Örnek Olarak Maccoffee Strong-Sert Kadın Reklamı. *Atatürk İletişim Dergisi*, (5), 85-104.
- Schmitt, D. P. (2003). Are Men Universally More Dismissing Than Women? Gender Differences in Romantic Attachment Across 62 Cultural Regions. *Personal Relationships*, 10(3), 307-333.
- Stoller, R. (1968). *Sex and gender*. Australia: Science House.

- Sepetci, T. (2021). Korku Filmlerinde Şeytandan 2000'lere Değişmeyen Kadın İmgesi: Şeytan Çarpması Filminin Feminist Eleştirisi. *Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 23(3), 1086-1103.
- Sutherland, J.-A. and Feltey K. (2017). Feltey Here's Looking at Her: An Intersectional Analysis of Women, Power and Feminism in Film. *Journal of Gender Studies*, 26(6), 618-631.
- Şener, G. (2019). Metalaşmış Feminizm Kadınları Güçlendirir Mi? 8 Mart Dünya Emekçi Kadınlar Günü Reklamlarının Feminist Eleştirel Söylem Analizi. *Kültür ve İletişim* 22(2), 146-172.
- Taş, G. (2016). Feminizm üzerine Genel Bir Değerlendirme: Kavramsal Analizi, Tarihsel Süreçleri ve Dönüşümleri. *Akademik Hassasiyetler* 3(5), 163-175.
- TDK. 2023. *Cinsiyet Kelimesinin Anlamı*, Erişim Tarihi 02.09.2023. <https://sozluk.gov.tr/>.
- Tekvar, S. O. (2017). Türkiye'de Feminist Alternatif Medyanın İşlevselliği: Bir Alternatif Medya Örneği Kadınların Postası Projesinin İncelenmesi. *İnsan ve Toplum Bilimleri Araştırmaları Dergisi*, 6(1), 537-552.
- Tor-Kadıoğlu, C. (2021). Pazarlamada femvertising: Selpak Reklam Filminin Analizi. *OPUS International Journal of Society Researches*, 17(38), 5304-5331.
- Uçar İlbuğa, E. (2018). Yeşim Ustaoglu Sinemasında Kadın Karakterlerin Özgürlük Arayışları. *Selçuk İletişim*, 11(2), 292-320.
- Uzun, A. (2022). Pembe ve Mavi İkiliğine Toplumsal Cinsiyet Bağlamında Postmodern Feminist Bir Yaklaşım. *Akdeniz Kadın Çalışmaları*, (1), 178-196.
- Ünlükaya, A. (2021). Kadın odaklı Reklamcılıkta (Femvertising) Sunulan Postfeminist Söylemler: L'oreal Paris-This is an Ad for Men Reklam Afişlerinin Göstergebilimsel Çözümlemesi. *Nişantaşı Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 9(1), 1-19.
- Wendy W. & Eagly, A. H. (2002). A cross Cultural Analysis of the Behavior of Women and Man: Implications Fort He Origins of Sex Differences. *Phsicological Bulletin*, 128(5), 699-727.
- Yanat Bağcı, Y. (2021). Netflix Filmlerinde Kadın Anlatısı: Marriage Story Filminin Feminist Kuram Bağlamında İncelenmesi. *Uluslararası Medya ve İletişim Araştırmaları Hakemli Dergisi*, 4(1), 52-68.
- Yıldız, M. (2021). Arketipsel teori Bağlamında Reklamlarda Sunulan Kadın Temsillerinin Göstergebilimsel Analizi. *19 Mayıs Sosyal Bilimler Dergisi*, 2(1), 171-195.
- Yörük, A. (2009). Feminizm/ler. *Sosyoloji Notları*, (7), 63-85.